

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

"SOCIALISTISCH PRIVAATRECHT" naar een recent boek⁽¹⁾

1. — Prof. *Katzarov* benadert stilaan de leeftijds-grens.

Te Sofia doceerde hij, vijf en twintig jaar lang, het handelsrecht, — een «privatistisch» vak bij uitnemendheid.

Toch is hij de man, die onze aandacht vraagt voor een nationalizeringsleer, die in een volkomen nieuwe opvatting van het privaatrecht uitloopt.

En hij doet het met een objectiviteit, een documentatie, een historisch inzicht, een humanisme, een gematigheid — welke ons van meet af uit het moeras der twistvragen rukt, en ons op het stevig en vruchtbaar plan verheft van de evolutie der geesten.

Dit boek betekent m.i. een mijlpaal. En ik zie geen treffender wijze om de schrijver daarvoor onze dankbaarheid te betuigen, dan al het nieuwe naar voren te brengen, waarmee hij ons verrijkt.

2. — Wanneer de eerste nationalizeringswetten verschenen ⁽²⁾, kwamen de liberale opvattingen er tegen op, uit naam van de verworven rechten en van de internationale openbare orde.

Niettemin ging de beweging steeds voort — reeds vóór de wereldoorlog (bl. 37-40 van het besproken boek), doch vooral daarna (bl. 44-71).

Ja, nationalizaties ontstonden zelfs in liberale staten, zoals in Frankrijk ⁽³⁾ en in Groot-Brittannië. En ze werden er niet afgeschaft. In de zeldzame gevallen waar zulks toch gebeurde ⁽⁴⁾, werd daarom de vroegere toestand niet hersteld: er werden organen in het leven geroepen, die toch enigszins onder toezicht van de regering blijven.

Zo besluit prof. *Katzarov* (bl. 234): het is merkwaardig dat in geen enkel land met liberale economie, waar een nationalizatie tot stand kwam, van die formule werd afgezien, ondanks de talrijke herzieningen, welke de opvattingen over het nationalizeren ondergingen.

3. — Industrialisering en demografische groei hebben de moderne wereld in economische problemen gedompeld, waarvoor het verleden nu eenmaal geen gelijke vertoont.

Die problemen krijgen zelfs angstwekkende proporties in arme landen, welke men thans «achtergebleven gebieden» is gaan noemen. Prof. *Katzarov* zinspeelt

er op ⁽⁵⁾. M.i. ligt juist hier de kern van de zaak. Hoe halen de achtergebleven gebieden hun achterstand in.

Die levensvraag kan het economisch liberalisme onmogelijk oplossen. Want overal waar dit zegevierde heeft het economische en maatschappelijke ongelijkheid eerder verscherpt dan verzacht. Wil een volk oprijzen, en snel, dan mag het niet uitsluitend op het privaat belang rekenen, dat hoofdzakelijk op eigen winst aanstuurt. Het moet het gemeenschappelijk belang voor ogen houden, en zich in de eerste plaats bekommeren om het welzijn van allen.

Om dit doel te bereiken, moet het hele volk de produktiemiddelen kunnen aanwenden, waarover het beschikt. Die middelen mogen niet in handen blijven van enkelingen. Als deze hun winst ten minste in het land zelf belegden! Maar neen: te vaak verdwijnt die buiten de grenzen.

't Is om het wegsmelten van die rijkdommen in te dijen, 't is om de meest opbrengende waarden aan het volkswelzijn te besteden, dat zo vele moderne Staten, de grond, de mijnen, de sleutelbedrijven genationaliseerd hebben ⁽⁶⁾.

De meeste nationalizaties berusten op overwegingen van maatschappelijke voorspoed, rust en gelijkheid. Ze maken deel uit van een socializeringspolitiek, waarvan het principe thans nagenoeg overal aanvaard wordt. Slechts in de uitwerking merkt men verschilpunten (bl. 274).

4. — Prof. *Katzarov* omschrijft de nationalisering als volgt (bl. 226): het omvormen, uit hoger staatsbelang, van een bepaald goed of van een bedrijf, die als produktie- of ruilmiddel dienen of kunnen dienen, in een goed of een bedrijf van de gemeenschap (staat, gemeente, koöperatief), om ze tot nut van allen aan te wenden, in plaats van tot nut van enkelen.

Volkomen terecht legt Prof. *Katzarov* de nadruk op het omvormen: want daar gaat het om. Een nationalisering is niet enkel een overdracht van goederen, van de enkeling op de Staat: zulks heet (naar het geval) onteigening, of opeising, of verbeurdverklaring. Neen: genationalizeerde goederen krijgen, vanwege de Staat, een andere richting, een andere geest. In plaats van tot speculatie en tot privé winst te blijven dienen, moeten ze tot verhoging van het algemeen levenspeil gaan bijdragen.

Ze moeten in werking blijven, voorwaar; doch in het raam van een economische staatspolitiek. Met de nationalizatie zelf is het laatste woord niet uitgesproken, wel integendeel: de theoretische en praktische problemen rijzen pas nu (bl. 229).

Boeiend zijn echter die problemen. Want we moeten de nationalizatie beschouwen als een nieuw en verrekend juridisch verschijnsel. In talrijke landen is ze reeds tot een grondwettelijke instelling uitgegroeid. Van ons juristen wordt thans verwacht, dat we haar op wetenschappelijke wijze analyseren (bl. 224).

Gemakkelijk is die taak zeker niet. Want het nieuwe verschijnsel wijkt van een hele reeks grondprincipes af, uit alle takken van ons traditionele recht.

5. — *Burgerlijk Recht.*

A) Kollektieve — ook socialistische, of volks- of staatseigendom — lijkt natuurlijk weinig op individuele, vrij beschikbare eigendom.

Door zijn bestemming tot algemeen welzijn, gaat volkseigendom wellicht de kant uit van wat we *openbaar domein* noemen. Hij laat zich daarmee echter niet identificeren, want hij blijft eigenlijk « in de handel ». Hij wordt niet naar de gewone administratieve methodes beheerd (7), doch naar die van het privaatrecht, meer bepaald van de kontraktenleer (bl. 222).

Helt hij zodoende naar het *privaat domein* over? Evenmin, aangezien de Staat het oppertoezicht in handen houdt: controle, bestuur, planifikatie.

Wij staan bijgevolg halverwege tussen openbaar en privaat domein (bl. 194-195). Wanneer een bedrijf genationaliseerd is, zien we de Staat handel drijven.

B) Vermits we voor een nieuwe soort eigendom staan, betekent nationalizatie voor de Staat een *oorspronkelijke*, geen *afgeleide* wijze van verkrijgen (bl. 242-244). De Staat wordt eigenaar van de genationalizeerde zaak, niet krachtens enige daad van overdracht, maar krachtens de wet. Daaruit volgt:

a) dat een genationaliseerd bedrijf niet mag beschouwd worden als *rechtsopvolger* van het vorig privaat bedrijf. Rechten en plichten van dit laatste blijven slechts voortbestaan, voor zover de nationalizeringswet ze erkent;

b) dat de nationalizeringswet een vereffening, een *likwidatie* van het vorig bedrijf inhoudt. Tussen het privaat en het genationaliseerd bedrijf ontbreekt elk organisch verband.

6. C) In landen, waar de hele economie genationaliseerd is, moet deze zich naar een *ekonomisch Staatsplan* richten. Want planifikatie door de Staat moet dan het privé initiatief vervangen.

Nu brengt dit plan op zijn beurt belangrijke juridische gevolgen mee (bl. 351-355):

a) het plan zelf wordt tot een nieuwe en bevoorrechte bron van verbintenissen;

b) het bevat uitdrukkelijke en stilzwijgende beperkingen voor de wilsautonomie;

c) het kan zelfs plichten tot kontrakten in het leven roepen;

d) het legt niet noodzakelijk de vernietiging op van de afwijkende kontrakten: deze zullen eerder, zo mogelijk, in overeenstemming met het staatsprogramma gebracht worden. Het kan een liberale Staat weinig schelen, dat een privé kontrakt niet uitgevoerd wordt; maar tegenover het niet vervullen van zijn programma kan een socialistische Staat niet onverschillig blijven. Daarom dient het afgekeurd kontrakt niet gewoonweg afgeschaft, doch verbeterd.

7. *Administratief recht.*

A) Staatsbedrijven ressorteren niettemin onder het privaatrecht. Hun daden zijn *geen administratieve daden* (bl. 269).

Waarom niet? Omdat ook een staatsbedrijf de wetten der ekonomie in acht moet nemen — zoals daar zijn: het zoeken naar evenwicht tussen bedrijfskosten en verkoopprijs; de keus bij het bestellen der grondstoffen; mobiliteit in goederen- en geldverkeer; enz. (bl. 281). De principes omtrent inrichting, boekhouding, balans, en dergelijke meer, gelden voor staatsbedrijven net zoals voor privé bedrijven (bl. 287).

Met één woord: de Staat wil zijn ekonomie zo soepel mogelijk houden. En daar zou natuurlijk weinig van terecht komen, moest het optreden van het staatsbedrijf als administratieve daad worden opgevat: het blijft een *handelsdaad*.

B) Steeds met hetzelfde inzicht zal het staatsbedrijf door een *apart staatsorgaan* beheerd worden.

Een staatsorgaan: het blijft onder staatstoezicht, nl. wat betreft aanstelling en afzetting van zijn bestuurders. In zijn (vertikale) verhouding tot de Staat geldt het staatsrecht (bl. 302-303).

Maar het is een apart staatsorgaan: het heeft een eigen vermogen. Het draagt de staatsschulden niet, evenmin als de Staat de schulden van het genationaliseerd bedrijf draagt (bl. 265). Het werkt nog steeds naar het model van een privé bedrijf. In zijn (horizontale) verhouding tot de burgers, en tot de overige bedrijven, geldt het privaatrecht.

We bevinden ons in een half publieke, half privé sektor, die Prof. Katzarov « parastatique » zou willen noemen (bl. 270).

C) Ik sprak over staatstoezicht: wellicht het lastigste probleem in deze zaak, — zoals in het hele administratieve recht overigens. *Quis custodem custodiet?*

De meest gebruikelijke oplossingen terzake liggen in het oprichten van (bl. 304):

a) een orgaan voor *algemeen staatstoezicht*, — los van de overige machten; een vierde macht, derhalve;

b) toezicht door de *verbruikers*;

c) toezicht door het *personeel* zelf van het bedrijf, — onder de vorm van medewerking aan het beheer. Dit lijkt het moeilijkst te verwezenlijken.

8. *Handelsrecht.*

A) Het staatsbedrijf verricht dus handelsdaden (hierboven, nr 7, A). En we mogen hier bijgevolg toepassen, b.v., de regels over: handelsregister, koopmansboeken, rentevoet, nietbedongen rente, hoofdelijkheid onder schuldenaars, bewijs, bijzondere kontrakten, wisselbrieven, orderbriefjes, cognosementen, bankwezen, enz. (bl. 292).

Maakt het verrichten van handelsdaden voor het staatsbedrijf soms een « beroep » uit? Dit begrip past hier niet, want het zinspeelt op winst en eigen belang, waar het staatsbedrijf in hoofdzaak een sociale funktie vervult (bl. 290). Zulke funktie verzet zich trouwens ook tegen een gebeurlijk failliet verklaren.

De nationalisering heeft eigenlijk het handelsrecht met nieuwe rechtssubjekten verrijkt: de staatsbedrijven. Ze heeft aldus een toenadering bewerkstelligd tussen handelsrecht en administratief recht.

B) Zodoende heeft ze echter het handelsrecht van het *burgerlijk* recht verwijderd. Door het verminderen van het aantal mededingers in het ekonomisch verkeer; door het inkrimpen, resp. het afschaffen van het privé initiatief; vaagt de nationalisering vele kenmerken

weg, waardoor een handelaar een apart soort burger was.

Daardoor boet ook het probleem van het particularisme van het handelsrecht, tegenover het burgerlijk recht, aan belang in (bl. 233).

9. Sociaal recht.

Ons sociaal recht wentelt om het arbeidskontraat, dat een onderwerping impliceert van de ene burger, de werknemer, aan de ander, de werkgever.

In een geplaneerde economie echter staat de ene burger niet meer in dienst van de ander. Allen staan in dienst van het plan — en op voet van maatschappelijke gelijkheid (bl. 110).

Wat moet er op de duur met het arbeidskontraat gebeuren?

10. Burgerlijke rechtspleging.

In een liberaal rechtstelsel overheerst de opvatting van de *passiviteit* van de rechter. De rechter grijpt slechts in voor zover partijen het hem vragen. En ze mogen het hem slechts vragen wanneer er tussen hen een geding is ontstaan, wanneer ze juridische argumenten kunnen laten gelden, en wettelijke bewijsmiddelen kunnen aanvoeren.

In een socialistisch rechtstelsel krijgt de rechter een grotere vrijheid. Want daar gaat het niet meer om privé geschillen, welke de Staat eigenlijk onverschillig laten. In een geplaneerde economie is elk vermogensrechtelijk geschil een teken, dat er iets wringt bij het verwezenlijken van het plan. En dit euvel moet de rechter uit de wereld helpen (bl. 232). In plaats van individuele belangen tegen elkaar af te wegen (waarin de Staat niet betrokken is), moet de rechter voor een rustige en doelmatige werking van het plan zorgen (waaraan de Staat een vitale betekenis hecht).

Zo mag de rechter (bl. 369) :

- a) desnoods een klausule uit een kontrakt wijzigen;
- b) vooruit lopen op te verwachten moeilijkheden;
- c) verbeteringen in het plan voorstellen;
- d) rekening houden met opportunistische overwegingen.

Dit wordt tot een combineren van gerechtigheid met bestuur. Daarvoor werd een passende functie in het leven geroepen, die de naam draagt van : *staatsarbitrage*.

11. Staatsrecht.

A) Die staatsarbitrage druist natuurlijk in tegen het beginsel van de *scheiding der machten*.

Hetzelfde dient overigens gezegd van het staats-toezicht, waarvan hierboven sprake is geweest (nr 7, C) : deze vierde macht duldt uiteraard geen enkele beperking.

B) Ook de beslissing tot nationalizeren ontsnapt aan de rechterlijke macht. Geen enkele nationaliseringswet aanvaardt enig verhaal daartegen (bl. 206, 243).

C) De nationalizatie verplaatst de scheidingslijn tussen staatsrecht en privaatrecht.

In de laatste dertig jaar evolueerde reeds het administratief recht (mede onder invloed der eerste nationalizaties), gaande van het begrip « openbare macht » naar dat van « openbare dienst ». Wellicht zal het administratieve recht nog verder in die richting moeten gaan, tot versmelting met het privaatrecht toe (bl. 233) ? Zie ook hierboven, nr 8.

12. Strafrecht.

Het vitale belang van een snelle verwezenlijking

van het staatsplan vergt een strafrechtelijke bescherming voor dit laatste.

Zo wordt het toebrengen van schade aan het volkeigendom, of van elke belemmering in zijn werking, tot een misdrijf tegen de arbeidende samenleving (bl. 312).

13. Fiscaal recht.

Nationalisering vereenvoudigt natuurlijk in hoge mate het fiscaal recht, doordat het « inhouden aan de bron » tot een algemene regel kan worden.

Zo overweegt de Sovjet-Unie het afschaffen der belastingen, zoals wij die opvatten.

14. Internationaal recht.

A) Heden aanvaardt het internationaal recht het nationalizeren als een « opperste regeringsdaad ». Zijn geldigheid wordt niet meer betwist — ook niet jegens betrokken vreemdelingen, ook niet ten aanzien van in het buitenland gelegen goederen (bl. 307, 400-401).

De tegenwerping der *verworven rechten* heeft veel aan kracht ingeboet, nu we inzien dat die rechten vaak verworven werden door toedoen van Staten, die destijds hun overmacht lieten gelden (bl. 372).

B) Drukker besproken blijft de kwestie der gebeurlijke *schadeloosstelling* voor de vreemdelingen. Dient hier het beginsel der « billijke en voorafgaande » schadevergoeding toegepast, waarmee privaats eigendom tegen onteigening tot algemeen nut beschermd wordt?

De vraag is niet dezelfde.

Vooreerst mogen we niet uit het oog verliezen, dat sommige Staten tot nationalizeren overgingen, ten einde vroeger onrecht te herstellen. Ze hebben het volk willen teruggeven, wat het toebehoorde, en wat enkele al te machtige families het ontnomen hadden (bl. 426). De meeste hervormingen van het *grondbezit* gingen van die overweging uit, en ontzegden alle schadevergoeding aan de leenheren, die op de lange duur over hele provincies beschikten.

Maar laten we ook aan het hierboven gezegde herinneren (nr 4) : een nationalizatie betekent voor de Staat geen gewone eigendomsverkrijging, doch wel in de eerste plaats een omvorming. Ze vervangt privé belang door nationaal belang : het laatste is uiteraard ruimer dan het vorige.

Daarom dekt de schadevergoeding niet noodzakelijk de volle waarde van het genationaliseerd goed, maar slechts het belang van enkele privé-personen in dat goed. Zo bepaalt de grondwet van West-Duitsland (art. 14, lid 3), dat de schadevergoeding dient geraamd met billijke inachtneming van de belangen der gemeenschap en die der betrokken personen (bl. 439, noot 160).

Ook dat is dus een « billijke » schadevergoeding.

« Voorafgaand » is ze echter zelden, om de eenvoudige reden dat de nationalizerende Staat meestal nog niet over de nodige geldmiddelen beschikt, en dat hij juist op het genationaliseerd goed rekent, om er te verkrijgen.

C) Welke invloed heeft de nationalizatie op de leer der *gerechtelijke immuniteit* der Staten in het buitenland?

Het genationaliseerd bedrijf wordt niet rechtstreeks door de Staat beheerd. Het mag derhalve geen aanspraak maken op bedoelde immuniteit, waar het in het buitenland voor het gerecht gedaagd wordt.

Het maakt weliswaar een staatsbedrijf uit, dat door een staatsorgaan beheerd wordt, onder staats-toezicht. Maar die tegenwerping speelt hier geen rol, en wel om twee redenen.

Vooreerst, omdat ze enkel slaat op de (vertikale) verhouding van het bedrijf tegenover de nationalizerende Staat, dus op het inwendig staatsrecht. Tegenover derden, en nl. jegens vreemdelingen, geldt de (horizontale) verhouding van het privaatrecht, en dient het genationaliseerd bedrijf met een privé persoon gelijkgesteld (hierboven, nr. 7, B).

Voorts heeft het staatsbedrijf, ter wille van zijn eigen krediet, er alle belang bij, zichzelf aan de gewone wetten van het handelsverkeer te onderwerpen.

Sommige rechtsgeleerden gaan nog verder, en beschouwen de hele leer der gerechtelijke immuniteit als een anakronisme (bl. 482). Ik geef hun, met Prof. Katzarov, volkomen gelijk. De immuniteit was een feodaal begrip; moderne staten zijn economen.

15. *Ekonomie.*

A) In 1939, schrijft Romeuf (aangehaald bl. 345, noot 75), verzwegen onze handboeken over ekonomie nog stelselmatig het bestaan van zo iets als een wetenschap der *planifikatie* (8).

Heden wordt deze algemeen beschouwd als noodzakelijk verbonden met elke nationalisering op grote schaal.

B. In een stelsel van algehele nationalisering verdwijnt het persoonlijk belang van de *producent* (het staatsbedrijf). Men gaat er dus van uit, dat deze geen reden heeft, om de *verbruiker* te bekampen, laat staan te schaden (bl. 307).

Het staatsbedrijf behoort trouwens ook de verbruikers toe. En men rekent er op, dat ze suggesties zullen doen aan de producent.

Zo mogen producent en verbruiker niet meer als tegenstrevers, wel als medewerkers beschouwd worden.

C) Eindelijk nog dit.

Het welslagen van een nationalisering laat zich niet louter onder *cijfers* brengen, zoals dit van een privébedrijf. Want onder de factoren, die hier werken, zijn er ook van zedelijke, maatschappelijke en ideologische aard: in de samenleving gerechtigheid en vrede doen heersen. Met deze imponderabilia dient zelfs in de eerste plaats rekening gehouden, veeleer dan met het geldelijk rendement (bl. 234, 330, 333).

16. *Bestuit.*

A) Deze vluchtige rondgang toont reeds aan, wat voor een wereld uit het nationaliseren is ontstaan. Een wereld, zo ruim, en met nog zo schaarse wegen,

dat zelfs in landen waar nationalisering stevige wortels heeft geschoten, het daarmee overeenkomend recht, het zgn. *socialistisch privaatrecht*, nog niet tot bezinking is gekomen (9). En dat laat zich horen, vermits de hele juridische systematiek grondig wordt herzien (blz. 234).

B) Maar er is nog meer.

Waarom zou het streven naar het algemeen welzijn tot de grenzen der tegenwoordige staten beperkt blijven?

Na het rumoer, dat de eerste nationalizaties teweegbrachten, grijpt het denkbeeld, dat de schatten der aarde onmogelijk in privé handen kunnen blijven, maar ter beschikking van allen dienen gesteld, stilaan verder rond zich uit.

Net zoals het nationalisme niet meer is gebleken dan een stap naar internationalisme, zo heeft reeds A. de la Pradelle geschreven (bl. 489, noot 18) dat nationalisering maar een eerste stadium betekent naar *internationalisering*.

Terecht besluit dan ook Prof. Katzarov zijn prachtig boek met de vraag, of de rol der nationalisering ten slotte niet hierin zal liggen: voedsel aan te brengen voor de evolutie der mensheid naar een echte en totale internationale samenhang (bl. 490).

Prof. René DEKKERS

(1) Konst. Katzarov, «Théorie de la nationalisation.» In: *Travaux et recherches de l'Institut de droit comparé de l'Université de Paris*. XVII. Editions de la Baconnière (Neuchâtel), 1960. Préface de L. Julliot de la Morandière. XIV + 515 bl.

(2) Het waren: de Grondwet van Mexiko, van 31 januari 1917 (art. 27); en het Dekreet der Sovjet-Unie, van 8 november 1917, tot nationalisering van de grond.

(3) In 1956 telde Frankrijk 224 genationaliseerde bedrijven (de bijhuizen niet meegerekend). Bl. 235, noot 3.

(4) Het belangrijkste is de *Iron and Steel Act* van 1949 (Groot-Brittannië), die in 1952 werd afgeschaft (bl. 326-328).

(5) Handelend over de landen uit Midden- en Oost-Europa (bl. 127): de meeste onder hen, zo schrijft hij, kenden een droevig verleden, gekenmerkt door volksverhuizingen, staatkundige afhankelijkheid, een voor kulturele en economische groei minder gunstige geografische ligging dan die van landen aan de Oceaan.

(6) In voorspoedige landen, zoals Frankrijk en Groot-Brittannië, had nationalisering natuurlijk een andere betekenis. Daar ging het om het rechtzetten van wan toestanden, of om het bespoedigen van het herstel na de oorlogsrampen.

(7) Zulks zou «etatizing» heten.

(8) Het woord «planifikatie» vindt men overigens niet in de *Woordenlijst van de Nederlandse Taal, samengesteld in opdracht van de Nederlandse en de Belgische regering* «s-Gravenhage, 1954».

(9) Bl. 282-285. De meest recente burgerlijke wetboeken vindt men in Tsjecho-Slovakije (1950, in Bulgarije (Wet op verbintenissen en kontrakten, 1950) en in Hongarije (1959). Ontwerpen voor nieuwe burgerlijke wetboeken bestaan er in Polen en in de Sovjet-Unie.

Vergoeding der Schade spruitend uit de Beschadiging en de Onbruikbaarheid van een Voertuig

A. *Onbruikbaarheid.*

1. *Begrip en Bewijs van de Onbruikbaarheid.*

De schadevergoeding wegens onbruikbaarheid heeft tot voorwerp de schade geleden door de eigenaar ten gevolge van de onmogelijkheid om het voertuig te gebruiken.

Deze onmogelijkheid wordt gewoonlijk ingedeeld in twee periodes:

a. de wachttijd, dit is de tijd die er «gewacht» wordt alvorens de herstellingen te beginnen om de partijen in de gelegenheid te stellen de schade aan het voertuig tegensprekelijk vast te stellen. Deze periode wordt veelal bepaald op drie dagen (Pol. Brus-

sel, 25 april 1957, R.G.A.R. 1957, 6057; Pol. La Roche, 1 maart 1954, R.G.A.R. 1954, 5389; Burg. Rb. Brussel, 21 juni 1949, R.G.A.R. 1951, 4768), soms op vijf dagen (Burg Rb. Nijvel, 2 juli 1946, R.G.A.R. 1948, 4257). Dit is een feitelijke kwestie die de Rechter beoordeelt rekening houdend met de verplichting van het slachtoffer de schade te beperken in de mate van het mogelijke.

b. de periode nodig voor de eigenlijke herstellingen. Deze wordt meestal bepaald in het deskundig verslag betreffende de beschadigingen van het voertuig. Bij gebreke hiervan zou zij ook kunnen bewezen worden aan de hand van de strafbundel en de factuur der herstellingen.

Uit bovenstaande bepaling volgt reeds dat er geen schade bestaat uit dien hoofde wanneer er nog middel is om zich van het voertuig te bedienen, b.v. in geval van lichte beschadiging van het koetswerk. Alleen voor de periode nodig voor de herstellingen kan er een schadevergoeding toegekend worden, en niet voor de wachttijd, vermits gedurende deze periode het voertuig niet geïmmobiliseerd werd.

2. *Omvang der Schade.*

Het bedrag van de schade wegens onbruikbaarheid van het voertuig gedurende de wachttijd en de herstellingen moet bewezen worden zoals iedere andere schade.

Het feit alleen van het beschadigd voertuig niet te kunnen gebruiken en van het geïmmobiliseerd te zien, maakt op zich zelf nog geen schade uit, maar kan een oorzaak van schade zijn (Burg. Rb. Kortrijk, 22 dec. 1955, J.T. 1956, 392; - contra, Corr. Aarlen, 3 dec. 1952, Jur. Liège 1952-53, 142).

Geen enkele schadevergoeding is verschuldigd wanneer het slachtoffer niet gehinderd werd in de uitoefening van zijn beroep of daartoe geen supplementaire uitgaven heeft moeten doen (Burg. Rb. 12 mei 1949, B.A. 1949, 686).

De onbruikbaarheid van het voertuig wordt echter niet vergoed door toekenning van het bedrag van het inkomstenverlies van de eigenaar, maar van de som noodzakelijk om een gelijkwaardig voertuig te huren (Corr. Dinant, 5 okt. 1943, R.G.A.R. 1947, 3999) of van een som ex aequo et bono bepaald (Pol. Philippeville, 4 dec. 1947, B.A. 1948, 454).

Anderzijds werd er geoordeeld dat de onbruikbaarheid van een personenwagen gedurende de verloopperiode een werkelijke morele schade veroorzaakt die op 150 fr. per dag kan geraamd worden (Pol. Leuze, 30 nov. 1956, R.G.A.R. 1957, 6004).

Er bestaat slechts aanleiding tot forfaitaire schatting bij afwezigheid van voldoende elementen om de omvang der schade op een preciese wijze te bepalen (Vredeger. Dinant, 4 nov. 1949, R.G.A.R. 1951, 4767; Pol. Seraing, 24 feb. 1950, R.G.A.R. 1950, 4603; Corr. Hasselt, 25 juni 1955, R.G.A.R. 1957, 5887).

Een forfaitaire raming moet natuurlijk gegrond zijn op ernstige gegevens. Bij gebreke daarvan wordt het slachtoffer afgewezen van zijn vordering (Pol. Doornik 17 maart 1955, R.G.A.R. 1955, 5557; Burg. Rb. Kortrijk, 22 dec. 1955, J.T. 1956, 392; Burg. Rb. Kortrijk, 25 feb. 1955, 5577; Pol. Celles, 7 juli 1953, R.G.A.R. 1954, R.G.A.R. 1955, 5558; Pol. Nijvel, 8 okt. 1954, R.G.A.R. 1955, 5577; Pol. Celles, 7 juli 1953, R.G.A.R. 1954, 5355; Pol. La Roche-en-Ardenne, 14 nov. 1952, R.G.A.R. 1953, 5223).

Wanneer het slachtoffer geen enkel element tot waardering van de schade voorbrengt, dient het afgewezen te worden (Pol. La Roche-en-Ardenne, 3 nov. 1950, B.A. 1951, 271. Zo b.v. moet een vervoeronderneming, die een regelmatige boekhouding moet bezitten, bij machte zijn het juist bedrag van de geleden schade wegens onbruikbaarheid van een autobus te kunnen bewijzen. Levert zij dit bewijs niet, dan dient zij afgewezen te worden (Corr. Hasselt, 25 juni 1955, R.G.A.R. 1957, 5887).

3. *Verplichting de schade te beperken.*

De schade voorkomen of beperken betekent dat het slachtoffer geen buitensporige uitgaven mag doen om zich te verplaatsen of alle activiteit stop te zetten, terwijl hij andere verkeersmiddelen ter zijner beschik-

king heeft (Pol. Brussel, 17 april 1947, B.A. 1947, 335 - ongerechtvaardigd gebruik van taxi; Burg. Rb. Luik, 4 april 1950, R.G.A.R. 1952, 4917; Pol. Messancy, 19 dec. 1952, Jur. Liège 1952-53, 223).

Het slachtoffer moet het beschadigde voertuig zo vlug mogelijk laten herstellen. Indien, b.v. ten gevolge van de onbruikbaarheid van zijn voertuig hij laattijdig een trein gelost heeft zodat hij schadevergoeding moet betalen aan de maatschappij der spoorwegen, dan kan de verantwoordelijke van het ongeval niet veroordeeld worden om het volledig bedrag ervan te betalen ten titel van vergoeding wegens onbruikbaarheid, daar de eigenaar van het beschadigd voertuig beroep had kunnen doen op andere middelen, (b.v. een voertuig huren) om zijn verplichtingen na te komen ten overstaan van de maatschappij der spoorwegen (Luik, 13 juli 1932, B.A. 1933, 89).

Indien de beschadigingen niet van erge aard zijn, zodat de eigenaar het voertuig nog kan gebruiken gedurende de zgn. wachttijd en indien deze een kalme periode afwacht om de herstellingen te laten uitvoeren wanneer hij het voertuig niet nodig heeft, dan zal, bij gebreke van bewijs van een werkelijke schade, vermoed worden dat deze onbruikbaarheid van korte duur niet schadelijk is geweest (Pol. Doornik, 17 maart 1955, R.G.A.R. 1955, 5557; Pol. Celles, 7 juli 1953, R.G.A.R. 1954, 5355; Rb. Kooph. Hasselt, 22 okt. 1952, B.A. 1953, 119).

In dezelfde gedachtenorde werd er geoordeeld dat de onbruikbaarheid, bepaald op 23 dagen, van een personenwagen toebehorend aan een landbouwer die elke dag zijn voertuig niet gebruikt, ex aequo et bono dient terug gebracht te worden op 10 dagen (Pol. Ciney, 23 aug. 1952, B.A. 1953, 110).

4. *Laattijdige herstellingen.*

A. Te wijten aan vertraging in de vaststelling der schade.

Het behoort aan een slachtoffer van een ongeval zonder dralen de schuldenaar in gebreke te stellen om tegensprekelijk de gebruikelijke vaststellingen betreffende de schade te doen (Burg. Rb. Charleroi, 18 april 1951, R.G.A.R. 1952, 4928). Er mag geen rekening gehouden worden met de onbruikbaarheid te wijten aan de traagheid van het slachtoffer om de tegenpartij uit te nodigen de schade tegensprekelijk vast te stellen (Corr. Gent, 8 jan. 1944, B.A. 1944, 307).

Zo deze daaraan geen gevolg geeft is de eigenaar gerechtigd (Rb. Kooph. Brussel, 4 dec. 1957, B.A. 1958, 620) en zelfs verplicht de herstellingen ambtshalve te laten uitvoeren, krachtens het beginsel dat het slachtoffer verplicht is de schade te beperken in de mate van het mogelijke.

Het slachtoffer is dus niet gerechtigd schadevergoeding wegens onbruikbaarheid te vorderen voor een periode die de duur van de herstellingen en van de tijd normaal noodzakelijk voor de tegensprekelijke vaststellingen overschrijdt (Burg. Rb. Brussel, 21 juni 1949, R.G.A.R. 1951, 4768; Pol. La Roche, 21 sept. 1953, R.G.A.R. 1954, 5432; Corr. Dinant, 25 mei 1939, B.A. 1939, 722; Brussel, 27 juni 1934, B.A. 1935, 792; Vredeger. Templeuve, 22 mei 1934, B.A. 1934, 1132; Luik, 13 juli 1932, B.A. 1933, 89). De normale duur der wachttijd mag op drie dagen bepaald worden (cfr. supra).

Anderzijds werd er geoordeeld dat, wanneer de laattijdigheid der herstellingen niet te wijten is aan het slachtoffer, dit recht heeft op een schadeloosstelling voor de ganse duur der onbeschikbaarheid van het voertuig (Pol. Brussel, 25 april 1957, R.G.A.R. 1958,

6057). Alzo, wanneer de verzekeraar van de verantwoordelijke in gebreke werd gesteld om de schade door een deskundige te laten vaststellen, kan het slachtoffer niet verantwoordelijk gesteld worden voor de laattijdigheid van deze vaststellingen en heeft recht op schadevergoeding voor de periode die effectief nodig is geweest voor de vaststellingen en herstellingen (Corr. Brussel, 7 dec. 1946, R.G.A.R. 1948, 4208; Luik, 17 maart 1955, R.G.A.R. 1955, 5611; Pol. Ronse, 14 maart 1950, J.J.P. 1952, 329).

Is de laattijdigheid van de vaststellingen te wijten aan de garagehouder van het slachtoffer, dan natuurlijk is de verantwoordelijke van het ongeval niet gehouden de gevolgen ervan te dragen (Burg. Rb. Brussel, 1 feb. 1949, R.G.A.R. 1949, 4459).

B. Te wijten aan andere oorzaken.

Is de expertise ten einde of is de hiervoor bepaalde termijn verstreken zonder dat ze heeft plaats gehad, dan moet de eigenaar alles in het werk stellen om de herstellingen zo vlug mogelijk te doen aanvangen: hij is niet gerechtigd vergoeding te vragen wegens vertraging waarvoor hij verantwoordelijk is (cfr. supra).

Alzo is de eigenaar van het voertuig niet gerechtigd een bijkomende schadevergoeding te vragen wegens de prijsverhoging van arbeid of wisselstukken tussengekomen sinds het ongeval, indien hij niet bewijst dat het hem onmogelijk is geweest het vernielde of beschadigde voertuig tijdig te vervangen of te laten herstellen (Gent, 27 juli 1948, B.A. 1949, 213; Rb. Kooph. Aalst, 24 juli 1945, B.A. 1945, 285).

Het gebeurt meermaals dat de herstellingstermijn, voorzien in het deskundig verslag betreffende de beschadigingen aan het voertuig, overschreden wordt. Een veel voorkomende reden daarvan is de vertraging in de bevoorrading van wisselstukken.

Indien het slachtoffer of diens garagehouder al het nodige gedaan hebben om tijdig bevoorrad te worden, dan zal de verantwoordelijke van het ongeval de gevolgen van de laattijdige herstellingen moeten dragen en het slachtoffer vergoeden voor de opgelopen schade gedurende de ganse periode van de onbruikbaarheid van het voertuig. Het klassieke voorbeeld is dit van de laattijdige herstelling wegens zeldzaamheid van de nodige wisselstukken, vooral gedurende de naoorlogse periode (Rb. Kooph. Doornik, 13 mei 1947, R.G.A.R. 1947, 4070; Brussel, 22 nov. 1947, R.G.A.R. 1947, 4166; Corr. Nijvel, 16 april 1948, R.G.A.R. 1949, 4384; Brussel, 22 maart 1949, R.G.A.R. 1950, 4560; Corr. Luik, 31 okt. 1950, Jur. Liège 1950-51, 93).

Er wordt wel eens beweerd dat er geen oorzakelijk verband zou bestaan tussen de schade wegens laattijdige herstelling en het ongeval. De laattijdige herstelling, zegt men, is immers te wijten aan de zeldzaamheid van de wisselstukken en niet rechtstreeks aan het ongeval. Bijgevolg zou het slachtoffer slechts recht hebben op schadevergoeding wegens onbruikbaarheid voor de periode normaal nodig voor de herstellingen.

Deze redenering is klaarblijkelijk onjuist.

Het oorzakelijk verband bestaat vanaf het ogenblik dat men kan zeggen dat zonder het ongeval de schade zich niet had voorgedaan. Het verband van oorzaak tot gevolg mag onrechtstreeks zijn: indien de schade noodzakelijk, zij het dan ook onrechtstreeks, uit de fout voortvloeit, moet zij vergoed worden door de verantwoordelijke persoon (De Page, dl. II, nrs. 954, 960, uitgave 1940).

5. Onbekwaamheid van het slachtoffer.

De grote meerderheid der rechtspraak is van oordeel dat geen enkele schadevergoeding verschuldigd is wegens onbruikbaarheid van het beschadigde voertuig, wanneer de periode van de immobilisatie van het voertuig samenvalt met de duur van de onbekwaamheid van het slachtoffer. Het slachtoffer heeft inderdaad geen schade geleden wegens de onbruikbaarheid aangezien wegens zijn fysieke toestand elk persoonlijk gebruik van het voertuig voor hem onmogelijk was (Pol. Chatelet, 27 feb. 1957, B.A. 1957, 431; Pol. Soignies, 11 feb. 1956, B.A. 1956, 601; Burg. Rb. Kortrijk, 25 feb. 1955, B.A. 1955, 771; Pol. Doornik, 25 nov. 1954, bevestigd door Corr. Doornik, 4 feb. 1955, B.A. 1955, 762; Pol. Erezée, 3 dec. 1952, B.A. 1953, 136, R.G.A.R. 1953, 5224; Pol. Louveigné, 23 jan. 1951, R.G.A.R. 1953, 5152; Pol. Couvin, 23 jan. 1951, B.A. 1951, 121; Corr. Dinant, 28 maart 1949, R.G.A.R. 1951, 4743; Corr. Charl., 2 juli 1954, J.T. 1955, 714; Corr. Dendermonde, 25 april 1950, R.G.A.R. 1953, 5175).

Andere rechtspraak integendeel is van oordeel dat er, niettegenstaande de fysische onmogelijkheid van het slachtoffer om persoonlijk gebruik te maken van het voertuig, toch een schadevergoeding moet toegekend worden. De beslissingen zijn op verschillende wijze gemotiveerd.

Het slachtoffer heeft verder de vaste kosten moeten betalen (huur der garage, verzekeringspremie, afschrijving van het materieel, intrest van het kapitaal) en heeft te dien titel een genotsverlies geleden waarvoor het moet schadeloos gesteld worden door toekenning van een dagelijks forfait (Corr. Charl., 6 feb. 1956, B.A. 1956, 597; - deze zienswijze werd gekritiseerd in een nota getekend A.D.V. onder gezegd vonnis en onder Pol. Chatelet, 27 feb. 1957, B.A. 1957, 431).

Nochtans werd er geoordeeld dat deze vaste kosten (in casu verkeerstaks) ruim gecompenseerd worden door het voordeel spruitend uit de vervanging van gebruikte stukken door nieuwe (Burg. Rb. Kortrijk, 25 feb. 1955, B.A. 1955, 771).

Het heeft weinig belang dat zijn gezondheidstoestand het slachtoffer niet toelaat zijn wagen te gebruiken, want in elk geval is hij beroofd geweest van het nut dat zowel hij als zijn familie uit het gebruik ervan kon trekken (Burg. Rb. Brussel, 23 jan. 1951, R.G.A.R. 1952, 4954). Hij kon het namelijk verhuren of doen gebruiken door leden van zijn familie of personeel (Burg. Rb. Brussel, 5 juli 1949, R.G.A.R. 1950, 4561).

De schadevergoeding wegens onbruikbaarheid maakt geen dubbel gebruik met de vergoeding wegens de werkonbekwaamheid van de eigenaar, daar de eerste bestemd is om de kosten van de huur van een ander voertuig te dekken en de andere om de eigenaar toe te laten zich voorlopig te doen vervangen door een gesalarieerd persoon (Brussel, 19 maart 1950, R.G.A.R. 1951, 4903).

6. Vervanging van het beschadigde voertuig.

Wanneer het slachtoffer beslist het beschadigde voertuig niet te laten herstellen, hetzij omdat het volledig verwoest werd (sinistre complet), hetzij omdat het moeilijk te herstellen is in dezelfde staat als voorheen, en derhalve zich een ander voertuig aanschafft, stelt zich de vraag of hij recht heeft op een schadevergoeding wegens onbruikbaarheid.

Zekere rechtspraak heeft in dit geval de schadevergoeding geweigerd om reden dat het beschadigde voertuig niet hersteld zijnde, het slachtoffer het bewijs

der schade uit hoofde van onbruikbaarheid niet levert, terwijl het een gekend feit is dat voor de meeste voertuigen er geen leveringstermijn bestaat (Burg. Rb. Kortrijk, 22 dec. 1955, J.T. 1956, 392), of zelfs zonder enige motivering (Corr. Aarlen, 14 juli 1948, R.G.A.R. 1949, 4528; civ. Brussel, 18 sept. 1950, B.A. 1951, 253).

Andere rechtspraak integendeel kent wel schadevergoeding toe op grond dat de normale tijd nodig voor de vervanging van een voertuig op 15 dagen mag geschat worden en ondertussen is het slachtoffer beroofd geweest van het genot en voordeel dat zijn voertuig hem bood (Burg. Rb. Brussel, 22 maart 1951, R.G.A.R. 1951, 4842; La Roche, 21 sept. 1953, R.G.A.R. 1954, 5432; Burg. Rb. Leuven, 27 juni 1952, B.A. 1952, 654).

7. Reserve-voertuigen.

Vele instellingen, hetzij openbare of private, evenals private personen bezitten, hetzij verplicht (vb. autobus-exploitatie), hetzij vrijwillig reserve-voertuigen.

De vraag stelt zich nu of het bestaan van reserve-voertuigen het recht van de eigenaar op schadevergoeding wegens onbruikbaarheid beïnvloedt.

De rechtspraak is verdeeld.

Zekere rechtspraak is van oordeel dat de onbruikbaarheid van het beschadigde voertuig een werkelijke schade berokkent aan zijn eigenaar, zelfs indien deze over reservevoertuigen beschikt, bestemd om in dienst genomen te worden in geval van defect van het rollend materieel. De verantwoordelijke moet deze schade volledig vergoeden (Corr. Charl., 8 maart 1954, R.G.A.R. 1955, 5505; Pol. Philippeville, 4 maart 1958, R.G.A.R. 1958, 6106; Brussel 29 jan. 1954, R.W. 1953-54, kol. 1344; nota onder Cass. 1 juni 1953, B.A. 1954, 136 met talrijke ref.).

De voorstanders van deze oplossing redeneren als volgt: de schade moet gewaardeerd worden. Het gebruik van dit voertuig verschaft aan het slachtoffer dagelijks een voordeel, dat nu niet meer zal kunnen verwezenlijkt worden alleen wegens de immobilisatie van het voertuig. Indien het slachtoffer andere voertuigen bezit, is dit om zich te beschermen tegen de normale onbruikbaarheid wegens onderhoud en herstellingen, maar niet tegen de abnormale en onvoorzienbare onbruikbaarheid te wijten aan de fout van een derde. Waarom zou deze derde, verantwoordelijk voor het ongeval en oorzaak van de abnormale onbruikbaarheid van het voertuig, voordeel moeten halen uit de kostelijke voorzorgsmaatregelen genomen door het slachtoffer om zich te beschermen tegen de nadelige gevolgen van de normale onbruikbaarheid?

Andere rechtspraak echter stelt het probleem anders en vraagt zich af of, in concreto, de eigenaar al dan niet schade heeft geleden door de onbruikbaarheid. In bevestigend geval wordt schadevergoeding toegekend, in negatief geval wordt ze geweigerd.

a. Uitbating van autobuslijnen.

Er werd geoordeeld dat de onbruikbaarheid van een enkel voertuig geen nadelige invloed uitoefent op het patrimonium van de exploitant, daar het ongeval praktisch geen onderbreking in de dienst noch een vermindering van de ontvangsten veroorzaakt. De exploitant heeft praktisch geen andere kosten gehad dan deze die zich zouden voorgedaan hebben indien het ongeval niet had plaats gehad. Bijgevolg werd elke schadevergoeding wegens onbruikbaarheid ge-

weigerd (Vrederecht Elsene, 24 april 1950, R.G.A.R. 1951, 4826; Corr. Brussel, 4 nov. 1954, B.A. 1955, 125 en R.G.A.R. 1955, 5558; Vrederech. Peer, 27 maart 1956, B.A. 1957 en R.G.A.R. 1957, 5919; Pol. Peer, 29 nov. 1955, B.A. 276; Corr. Kortrijk, 26 april 1956, B.A. 1956, 616; Corr. Antwerpen, 25 nov. 1952, B.A. 1953, 296, bevestigd door Cass. 1 juni 1953, B.A. 1954; Pol. Schaarbeek, 29 mei 1934, R.G.A.R. 1934, 1656; Burg. Rb. Charleroi, 19 maart 1952, B.A. 1952, 474).

b. Tramuitbating.

Een maatschappij van tramuitbating beweert ten onrechte schade te lijden wegens onbruikbaarheid van zodra een wagen buiten gebruik is. Om recht te hebben op schadevergoeding moet zij bewijzen dat haar ontvangsten, gedurende de periode van onbeschikbaarheid van het voertuig, een vermindering hebben ondergaan die te wijten is aan het ongeval (Corr. Luik, 20 nov. 1944, R.G.A.R. 1946, 3974; Brussel, 6 nov. 1931, R.G.A.R. 1932, 990; Pol. La Louvière, 15 juni 1934, R.G.A.R. 1934, 1605).

c. Openbare besturen.

Het Bestuur der Posterijen, over reservewagens beschikkend, heeft geen recht op schadevergoeding wegens onbruikbaarheid wanneer zij geen voertuigen aan derden toebehorend heeft gebruikt. Deze beslissing is des te meer onaanvechtbaar daar de postreglementen stipuleren dat het Bestuur niet aansprakelijk kan gesteld worden voor de vertraging in het uitdelen van de briefwisseling (Vrederecht, Sint-Joost-ten-Node, 20 okt. 1955, B.A. 1956, 99).

Hetzelfde werd beslist voor de Nationale Maatschappij van Waterverdeling (Pol. La Roche-en-Ardenne, 14 nov. 1952, R.G.A.R. 1953, 5223).

d. Handelonderneming.

Wat de taxi's betreft werd geoordeeld dat het een gekend feit is dat, vooral op de topuren, het soms moeilijk is een taxi te bekomen, waaruit derhalve volgt dat alle reserve-voertuigen in omloop zijn en de uitbater werkelijk schade lijdt wegens onbruikbaarheid van zijn beschadigd voertuig (Corr. Hoei, 5 maart 1955, B.A. 1955, 468).

Bij gebreke van bewijs dat het slachtoffer schade heeft geleden door de tijdelijke onbruikbaarheid van een harer vrachtwagens, wijl het over reserve-wagens beschikt, dient het afgewezen te worden van zijn eis strekkende tot het bekomen van schadevergoeding wegens onbruikbaarheid (Pol. Nijvel, 8 okt. 1954, B.A. 1955, 117).

B. Schade aan het voertuig.

8. Bewijs.

Het bewijs van de schade aan het voertuig is een zuivere feitelijke kwestie en kan in principe door alle middelen van recht, getuigen en vermoedens inbegrepen, geleverd worden.

De veelvuldigheid van de verkeersongevallen hebben de verzekeraars er toe gebracht het gebruik in voege te brengen de tegenpartij in gebreke te stellen om over te gaan tot een tegensprekelijke vaststelling van de schade aan het voertuig binnen een bepaalde en korte termijn, dit ten einde latere betwistingen omtrent de omvang van de schade te voorkomen en ten einde de duur van de onbruikbaarheid te beperken.

De rechtspraak neemt aan dat het een gebruik is dat de eigenaar van het beschadigd voertuig aan de garagehouder bij wie hij het voertuig brengt, stilzwingend mandaat geeft om de schade tegensprekelijk vast te stellen met de deskundige aangeduid door de verzekeraars van degene die het ongeval veroorzaakte. Dergelijk mandaat moet niet met geschrift bewezen worden (Gent, 25 juni 1952, B.A. 1953, 270). Inderdaad, het is dan niet het bestaan van het mandaat in concreto dat zal moeten bewezen worden, maar wel het bestaan en de draagwijdte van het gebruik (De Page, t. V, nr. 401 B).

Het bewijs van de omvang der schade wordt dan geleverd door het verslag van de deskundige(n) door de partijen aangesteld.

De partij die zich vrijelijk akkoord verklaart tot het aanstellen van deskundigen die op beslissende, definitieve en onherroepelijke wijze het bedrag der schade zouden vaststellen, is later niet meer gerechtigd dit deskundig verslag te betwisten (Corr. Dendermonde, 24 juli 1948, R.G.A.R. 1949, 4444).

Ook zou het slachtoffer zich kunnen wenden tot de heer Voorzitter der Rechtbank door middel van de procedure in kortgeding of op verzoekschrift om de aanstelling van een deskundige te bekomen die de gepaste vaststellingen zou doen. Deze procedure wordt zeer weinig gevolgd daar zij een te lange immobilisatie van het voertuig tot gevolg zou hebben. Slechts in zware gevallen is zij denkbaar, b.v. wanneer de vraag zich stelt of het een totaal sinister is of het voertuig nog kan hersteld worden.

Indien de partijen het niet eens zijn omtrent de omvang der schade bij gebreke van tegensprekelijke vaststelling, of indien de schade niet werd vastgesteld door een deskundige door het gerecht aangesteld, dan zal het slachtoffer de schade met andere middelen kunnen en moeten bewijzen. Er is inderdaad geen enkele wettekst die voorschrijft dat het bewijs der schade slechts kan geleverd worden door een tegensprekelijk deskundig verslag (Burg. Rb. Brussel, 27 juni 1951, B.A. 1952, 235 en R.G.A.R. 1953, 5118; Gent, 23 dec. 1927, R.G.A.R. 1929, 519).

De schade zal dan moeten bewezen worden door gewichtige, bepaalde en overeenstemmende vermoedens, gebaseerd op b.v. de vaststellingen der verbalisanten en/of dokumenten betreffende de herstelling der schade en dgl.

De rechtspraak is eensgezind om te verklaren dat de Rechtbank een voldoende bewijs der schade kan vinden in de factuur betreffende de herstelling:

— vooral wanneer de schuldenaar in gebreke is gebleven tijdig gevolg te geven aan de uitnodiging om de schade tegensprekelijk vast te stellen (Corr. Luik, 2 april 1953, R.G.A.R. 1953, 5267; Corr. Luik, 5 dec. 1950, R.G.A.R. 1952, 4923; Corr. Dinant, 5 okt. 1943, R.G.A.R. 1947, 3999; Burg. Rb. Brussel, 31 dec. 1947, R.G.A.R. 1949, 4385; Gent, 23 dec. 1927, R.G.A.R. 1929, 519; Pol. Grivegnée, 13 okt. 1922, Rev. Acc. Trav. 1923, 252);

— vooral wanneer de factuur opgesteld werd door een ernstige firma en de schuldenaar geen enkel ernstig bezwaar oppert nopens de waarachtigheid of werkelijkheid ervan (Burg. Rb. Brussel, 27 juni 1951, R.G.A.R. 1953, 5118 en B.A. 1952, 235; Gent, 23 dec. 1927, R.G.A.R. 1929, 519);

— vooral wanneer de gegevens der factuur bevestigd worden door de inlichtingen bevat in het proces-verbaal der verbalisanten (Corr. Dinant, 19 jan. 1948, R.G.A.R. 1948, 4308; Corr. Luik, 2 april 1953, R.G.A.R. 1953, 5267; Gent, 23 dec. 1927, R.G.A.R. 1929, 519);

— vooral wanneer de prijs der herstellingen niet

overdreven schijnt te zijn (Corr. Luik, 2 april 1953, R.G.A.R. 1953, 5267);

— vooral wanneer het slachtoffer het vermoedelijk bedrag der schade heeft laten kennen aan de schuldenaar die op dit ogenblik de rechtzinnigheid van het bedrag niet in twijfel heeft getrokken.

Ook zou het bedrag der schade kunnen bewezen worden door een expertise op basis van de vaststellingen der verbalisanten (Pol. Fosses, 9 maart 1932, R.G.A.R. 1933, 1274) of alleen door een omstandige opsomming vanwege de verbalisanten (Rb. Kooph. Gent, 19 maart 1942, R.G.A.R. 1942, 3796 met ref.) of zelfs ex aequo et bono rekening houdend met de vaststellingen van het proces-verbaal (Pol. Luik, 10 sept. 1930, R.G.A.R. 1931, 725, obs.; Vredegerecht Brussel, 10 juli 1926, Rev. Acc. Trav. 1926, 216).

De rechtbank zal dus slechts het bewijs door middel van getuigen of vermoedens toelaten wanneer dit een voldoende waarborg geeft. Zij zal terecht facturen of andere eenzijdige documenten weigeren, wanneer deze meerdere maanden na het ongeval voorgebracht worden en de benadeelde zich onthouden heeft van onmiddellijk vergoeding te eisen (Rb. Kooph. Antwerpen, 30 nov. 1928, R.G.A.R. 1928, 357). Hetzelfde geldt in zake een laattijdige vraag tot enkwest (Rb. Kooph. Gent, 4 feb. 1928, R.G.A.R. 1928, 269, obs.).

Indien de eigenaar verwaarloosd heeft de bewarende maatregelen te nemen die zouden toegelaten hebben het bedrag der schade te bepalen of een tegensprekelijke expertise geweigerd heeft, dan zal de Rechtbank de raming van de schuldenaar of diens deskundige aanvaarden, wanneer deze gestaafd wordt door de elementen van het proces-verbaal van het ongeval (Rb. Kooph. Brussel, 10 dec. 1925, Rev. Acc. Trav. 1926, 44; Pol. Bergen, 16 okt. 1951, B.A. 1952, 265).

In elk geval zal de Rechtbank zeer voorzichtig zijn in het toelaten van het bewijs en in de appreciatie van de voorgebrachte elementen (Corr. Brussel, 10 april 1929, R.G.A.R. 1929, 464). Zo zal een eenvoudig eenzijdig bestek niet aanvaard worden als bewijs, wanneer het slachtoffer verwaarloosd heeft de tegenpartij in gebreke te stellen een tegensprekelijke vaststelling te doen en zelfs geen factuur van de beweerde uitgevoerde herstellingen voorbrengt (Pol. Luik, 11 dec. 1940, R.G.A.R. 1941, 34442).

Er werd ooit zelfs beweerd dat een bestek of factuur niet voldoende zijn om het bestaan en de omvang der schade aan het voertuig te bewijzen, doch dat alleen een tegensprekelijke of gerechtelijke vaststelling gedaan vóór de herstelling der schade bewijskracht bezit (Rb. Kooph. Antwerpen, 3 april 1925 en Rb. Kooph. Gent, 12 juni 1926, Jur. Comm. Fl. 1926, 121; Rb. Kooph. Gent, 13 juli 1927, R.G.A.R. 1927, 119; Rb. Kooph. Gent, 4 feb. 1928, Jur. Comm. Fl. 1928, 324; Rb. Kooph. Oostende, 8 jan. 1931, Jur. Comm. Fl. 1931, 181).

Deze thesis is klaarblijkelijk te streng en in tegenstrijd met art. 1348, 1° B.W., dat het getuigenbewijs toelaat op verbintenissen die ontstaan uit misdrijven of oneigenlijke misdrijven, en met art. 1353 B.W. dat in dezelfde gevallen zelfs het bewijs door middel van vermoedens toelaat (Cass., 26 okt. 1925, Pas. 1926, I, 25; Luik, 30 mei 1928, Jur. Liège 1928, 289; Brussel, 29 jan. 1927, R.G.A.R. 1927, 40; Rb. Kooph. Gent, 19 maart 1942, R.G.A.R. 1942, 3796 met ref.; Rb. Kooph. Brussel, 4 dec. 1957, B.A. 1958, 620).

9. Waardevermindering van het voertuig na het ongeval.

Het dominerend principe in zake schadevergoeding is dat het slachtoffer moet geplaatst worden in de-

zelfde toestand als voor het ongeval (Cass., 8 mei 1952, Pas. 1952, I, 570; Cass., 20 maart 1953, R.W. 1953-54, 251).

Doorgaans zal dit het geval zijn wanneer het voertuig volgens de regels der kunst hersteld is en het slachtoffer schadeloos werd gesteld voor de herstellingskosten en schade spruitend uit de onbruikbaarheid.

In ernstige gevallen gebeurt het dat het voertuig na de herstelling nog een waardevermindering ondergaat, zelfs wanneer geen essentieel orgaan van het mechanisme werd beschadigd (Pol. Etalle, 7 déc. 1935, R.G.A.R. 1936, 2082), zelfs wanneer de herstelling volledig en perfect werd uitgevoerd (Brussel, 14 juli 1951, R.G.A.R. 1952, 5026). Dit arrest is gebaseerd op de overweging dat een verkoper van occasiewagens een betere prijs kan bekomen wanneer hij kan garanderen dat de wagen niet geaccidenteed werd.

Het bedrag der waardevermindering varieert volgens de ouderdom en de prijs van het voertuig, de kwaliteit van het merk en de ernst der beschadigingen (Burg. Rb. Bergen, 12 dec. 1930, R.G.A.R. 1931, 859; Burg. Rb. Antwerpen, 14 maart 1934, R.G.A.R. 1935, 1749; corr. Doornik, 26 oct. 1956, J.T. 1956, 699).

Tegenover deze mening, die vrijwel algemeen gehuldigd wordt in de rechtspraak, staat het arrest van het Hof van Beroep van Luik van 24 april 1952 (R.G.A.R. 1952, 5025) dat het bestaan van elke objectieve waardevermindering ontkent wanneer uit het deskundig verslag blijkt dat een doeltreffende herstelling van aard is om het voertuig volledig in nieuwe staat te stellen. In dergelijk geval zou de schade zich beperken tot een morele schade, en het begrip van morele schade mag niet uitgebreid worden tot het ongenoegen dat een eigenaar van een geaccidenteed voertuig ondervindt.

Er mag geen rekening worden gehouden — zegt het arrest — met het feit dat indien de eventuele kopers kennis zouden hebben van het ongeval, dit tot gevolg zou hebben dat de vraag tot aankoop van deze wagen zou dalen, daar de verkopers van occasiewagens de liefhebbers niet op de hoogte brengen of het een geaccidenteerde wagen betreft ofwel een die in staat werd gesteld.

Deze affirmatie is vatbaar voor kritiek. Vooreerst is het een feit dat occasiewagens niet altijd anoniem of door tussenpersonen worden verkocht. Dikwijls eist de koper een schriftelijk attest dat de wagen niet geaccidenteerd werd. Tenslotte kan men het niet als normaal bestempelen dat de verkoper op de vraag, of de wagen geaccidenteerd werd, een leugenachtig antwoord zou geven.

10. Waardevermeerdering van het voertuig.

Indien een voertuig na een ongeval een waardevermindering kan ondergaan, is het ook mogelijk dat in zekere gevallen een waardevermeerdering plaats grijpt. Dit zal het geval zijn wanneer oude en versleten wisselstukken werden beschadigd en vervangen door nieuwe.

Het ongeval mag geen bron van verrijking zijn voor het slachtoffer. Dit zou het geval zijn indien het integraal bedrag van de herstellingskosten van het beschadigde voertuig zou terug betaald worden. Teneinde een rechtmatige schadeloosstelling te bekomen, dient er dus rekening gehouden te worden met deze waardevermeerdering door een zeker bedrag af te trekken van de herstellingskosten (Brussel, 22 nov. 1947, R.G.A.R. 1947, 4166; Rb. Kooph. Doornik, 13 mei 1947, R.G.A.R. 1947, 4070).

De franse rechtspraak weigert in het algemeen een

bedrag af te trekken wegens waardevermeerdering spruitend uit de vervanging van oude stukken door nieuwe. In dezelfde zin besliste de burgerlijke Rechtbank van Kortrijk in haar vonnis van 25 februari 1955 (B.A. 1955, 771), erbij voegende dat het deel van de verkeersbelasting, door het slachtoffer nutteloos betaald voor de onbruikbaarheidsperiode, ruimschoots gecompenseerd werd door de vervanging van oude stukken door nieuwe.

Het probleem is delicaat. Indien de schuldenaar de waarde betaalt van in dezelfde mate versleten wisselstukken en indien deze stukken op de markt niet te verkrijgen zijn, dan zal het slachtoffer een bijkomende uitgave moeten doen om nieuwe wisselstukken te kopen. Doch het slachtoffer is dan niet in dezelfde situatie geplaatst als vóór het ongeval. Anderzijds, indien de versleten stukken vervangen worden door nieuwe, dan is er voor het patrimonium van het slachtoffer een zekere verrijking waarvan de voorstanders van een zekere aftrek zeggen dat ze «zonder oorzaak» is.

De oplossing, in het vonnis van de Burgerlijke Rechtbank van Kortrijk boven vermeld aanvaard, schijnt het meest met de principes inzake schadeloosstelling overeen te stemmen: het slachtoffer heeft recht op algehele vergoeding der schade. Indien het in de praktijk onmogelijk is de beschadigde stukken te vervangen door andere van dezelfde ouderdom en in dezelfde mate versleten, dan kan het slachtoffer de schade slechts vergoeden door de prijs van nieuwe wisselstukken te betalen. Indien het slachtoffer de waarde van het verschil moet bijleggen, dan bekomt het geen volledige schadeloosstelling. In het tegenovergestelde geval doet het een zekere winst. Maar deze verrijking is niet zonder oorzaak: het is eenvoudig een van de noodzakelijke gevolgen van de bedreven fout (H. en L. Mazeaud, *Traité théorique et pratique de la Responsabilité civile délictuelle et contractuelle*, 4e uitgave, dl. III, n° 2403 en nota's 2 tot 4).

Daarenboven, indien er sprake kan zijn van een zekere verrijking, dan is deze eerder theoretisch: indien de verkoopwaarde van het herstelde voertuig heeft kunnen verhogen in een zekere mate, dan is nochtans de gebruikswaarde dezelfde gebleven. Welnu de schadeloosstelling moet niet beschouwd worden op een theoretische wijze, maar integendeel in concreto, rekening houdend met het directe nut dat de zaak heeft voor zijn eigenaar.

11. Volledig sinister.

Het slachtoffer heeft in principe recht op een «restitutio in integrum»: geplaatst te worden in dezelfde toestand als vóór het ongeval. Dit zal doorgaans gebeuren door een perfecte herstelling van het beschadigde voertuig.

Het gebeurt echter dat de herstelling ofwel onmogelijk is omdat b.v. het voertuig van een te verouderd type is of totaal werd vernietigd, ofwel dat zij kosten zou meebrengen die niet in verhouding zijn met de waarde van het voertuig.

In dergelijke gevallen zal de Rechtbank souverain beslissen of de vergoeding moet gebeuren in natura (herstelling) of door toekenning van een gelijkwaardige zaak (gewoonlijk een som geld) (Cass. 9 juli 1956, J.T. 1956, 714, R.G.A.R. 1957, 5852, B.A. 1957, 114). De Rechtbanken zijn niet gebonden door een bepaalde vorm van schadevergoeding (Burg. Rb. Antwerpen, 10 nov. 1948, R.G.A.R. 1949, 4455).

Gewoonlijk wordt de verkoopwaarde van het voertuig vóór het ongeval, verminderd met de waarde van de wrakstukken, toegekend (Brussel, 25 april 1934, Pas. 1935, II, 24; Burg. Rb. Brussel, 8 juni 1950, R.G.A.R. 1950, 4669). Teneinde een volledige schade-

loosstelling te bekomen moet het bedrag van de waarde van het voertuig vóór het ongeval nog verhoogd worden met de taks (Luik, 12 dec. 1955, Jur. Liège 1956-57, blz. 134, nr 22).

Daarenboven dient er eventueel rekening te worden gehouden met het feit dat het voertuig dat nieuw werd aangekocht door de eigenaar die er het gebruik en onderhoud heeft van kunnen controleren, voor deze een waarborg biedt en bijgevolg een bijzondere waarde, die een andere occasiewagen voor hem niet bezit. Deze persoonlijke factor rechtvaardigt een verhoging *ex aequo et bono* van 20% (corr. Bergen, 9 maart 1954, R.G.A.R. 1954, 5451).

Wanneer de deskundigen der partijen oordelen dat tengevolge van het ongeval het verlies van het voertuig volledig is, en wanneer de eigenaar dit niet laat herstellen doch zich een nieuw voertuig aanschafft, dan kan alleen de verkoopwaarde van het beschadigd voertuig vóór het ongeval in acht genomen worden voor de vaststelling der schadevergoeding en niet de herstellingskosten (Burg. Rb. Brussel, 22 maart 1951, R.G.A.R. 1951, 4842, obs. J.F.).

De Rechtbank weigert terecht de vergoeding in natura en kent de verkoopwaarde van het voertuig vóór het ongeval toe, om reden van de onmogelijkheid om zich op de automobiemarkt een Cadillac van dit meer dan verouderd type aan te schaffen (Brussel, 6 dec. 1955, bevestigd door Cass. 9 juli 1956, R.G.A.R. 1957, 5882).

Het te volgen beginsel terzake is, dat, wanneer er meer dan één middel bestaat om het slachtoffer in dezelfde toestand als vóór het ongeval te brengen, er geen reden bestaat om dit middel te eisen dat voor de schuldenaar het zwaarst zal zijn (Brussel, 25 april 1934, Pas. 1935, II, 24 en ref.).

Het is bij toepassing van dit principe dat de rechtspraak oordeelt dat, wanneer de herstellingskosten niet in verhouding zijn met de waarde van het voertuig, de schadeloosstelling moet gebeuren door toekenning van deze waarde, verhoogd met de taks en verminderd met de waarde van de wrakstukken (cfr. supra).

De vraag stelt zich nu, met welke waarde moet er rekening worden gehouden: met de verkoopwaarde of met de vervangingswaarde?

Steunend op het algemeen beginsel dat het slachtoffer moet gesteld worden in dezelfde toestand als vóór het ongeval, en bijgevolg moet in staat gesteld worden zich een voertuig aan te schaffen dat voor hem dezelfde waarde heeft, komt het voor dat eerder de vervangingswaarde in aanmerking dient genomen te worden dan de verkoopwaarde. In deze zin besliste het Hof van Dijon op 14 juni 1939 (D.H. 1939, 428) en ook, op impliciete wijze, de correctionele Rechtbank van Bergen op 9 maart 1954 (R.G.A.R. 1954, 5451) door de verkoopwaarde te verhogen met 20% wegens de bijzondere waarde die het voertuig voor zijn eigenaar had (persoonlijke factor) (zie ook Pol. Messancy 19 dec. 1952, Jur. Liège 1952-53, 223; - contra: corr. Charl. 10 febr. 1953, B.A. 1953, 417).

Zeër dikwijls wordt het probleem door de partijen niet gesteld zodat de Rechtbank geen stelling hoeft te nemen. Daarenboven beslist het Hof van Verbreking zowel in Frankrijk (5 maart 1940, D.H. 1940, 111) als in België (6 juli 1956, R.A.G.R. 1957, 5852) dat de Rechtbank een souverain appreciatierecht heeft in het bepalen der schade.

Frans JACOBS,
Advokaat bij het Hof van Beroep
te Brussel.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e kamer. — 29 mei 1959.

Voorzitter: M. Vandermersch.
Raadsheer-verslaggever: M. Louveaux.
Advocaat-generaal: M. Depelchin.
Advokaten: Mrs. Struye en Van Rijn.

Afpaling zonder betwisting aangaande het eigendomsrecht. — Gevolgen bij latere eigendomsrevendicatie.

Een afpaling, die zonder betwisting omtrent het eigendomsrecht is geschied, impliceert geen verzaking van een recht en maakt derhalve geen grond van niet ontvankelijkheid uit ten aanzien van een latere vordering tot opeising van de eigendom van een bepaald perceel. Zij heeft evenwel tot uitwerksel ten laste van de opeiser het bewijs te leggen, dat zijn recht zich verder dan de op tegenspraak geplaatste palen uitstrekt.

Delfoort G. t/ Cs. Delfoort.

Gelet op het bestreden vonnis op 10 januari 1958 gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 der Grondwet, 646 en 1134 van

het Burgerlijk wetboek en 38 van het landelijk wetboek van 7 oktober 1886,

doordat het bestreden vonnis, zonder te miskennen dat tussen eiser en eerste verweerder een minnelijke afpaling door het plaatsen van betonplaten had plaats gegrepen, niettemin de vordering tot opeising van eerste verweerder ontvankelijk en gegrond heeft verklaard, 1° om reden dat «beroepers (hier verweerders) dienaangaande aanstippen dat een minnelijke afpaling slechts door een geschrift kan bewezen worden, dat het geschrift in dubbel moet opgemaakt worden indien het een onderhandse akte is, en dat de overeenkomst, die ingeval van minnelijke afpaling tussen partijen gevormd wordt, ook mag worden te niet gedaan indien zij behept is met een feitelijke substantiële dwaling, die de toestemming ongeldig maakt, dat zulks blijkt uit het deskundig verslag» en 2° om reden dat «de afpaling de vraag van het eigendomsrecht onaangeroerd laat, en dus geen hinderpaal is voor het instellen van een rechtsvordering tot opeising; dat zulks ook blijkt uit het beroepen vonnis waarin gezegd wordt dat de afpaling essentieel een aanwijzend en geenszins een eigendomsoverdragend karakter heeft»,

dan wanneer het uit de bewoordingen van het bestreden vonnis onmogelijk is uit te maken of het de door beroepers aangevoerde en onder 1° hierboven opgesomde middelen tot de zijne heeft gemaakt, hetgeen een onduidelijkheid in de motivering uitmaakt,

dan wanneer in de mate waarin een afpaling een aanwijzend karakter heeft, zij als voorwerp heeft de juiste draagwijdte van een vroegere overdrachtsdaad te bepalen, en aldus het eigendomsrecht niet onaan-geroerd laat,

dan wanneer de stelling volgens welke een afpalings-overeenkomst het eigendomsrecht onaangeroerd laat erop neerkomt alle rechtsgevolg aan dergelijke overeenkomst te ontkennen, zulks in strijd met artikel 1134 van het Burgerlijk wetboek,

en dan wanneer het tegenstrijdig is enerzijds te bevestigen dat de afpaling een aanwijzend karakter heeft en dus rechtsgevolgen heeft en anderzijds dat een afpaling de vraag van het eigendomsrecht onaan-geroerd laat :

Overwegende dat de beslissing van de rechter over de grond naar luid waarvan de afpaling waartoe aan-egger en eerste verweerder zijn overgegaan geen ander doel had dan de grenzen van hun wederzijdse eigendommen te bepalen, door de voorziening niet wordt bestreden;

Overwegende dat een afpaling, die zonder betwisting aangaande het eigendomsrecht is geschied, geen ver-zaking van een recht insluit en derhalve geen grond van niet-ontvankelijkheid uitmaakt ten aanzien van een latere vordering tot opeising van de eigendom van een bepaald perceel; doch dat zij nochtans als uitwerk-sel heeft ten laste van de opeiser het bewijs te leggen dat zijn recht zich verder dan de op tegenspraak geplaatste palen uitstrekt;

Overwegende dat de rechter over de grond mitsdien wettelijk en zonder tegenstrijdigheid de vordering tot opeising van eerste verweerder ontvankelijk heeft ver-klard;

Overwegende dat de grief afgeleid uit de dubbel-zinnigheid van de eerste gecritiseerde reden aldus van belang ontbloomt is;

Waaruit volgt dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het tweede en het derde middel afgeleid, het tweede uit de schending van artikel 97 der Grond-wet,

doordat het bestreden vonnis de eisen van eerste verweerder strekkende tot opeising van eigendom ge-grond heeft verklaard, zonder te antwoorden op de conclusies waarin eiser liet gelden dat buiten het oprichten in 1948 van een muur uit betonplaten op circa 2 meter van de gevel van Albéric Defoort, het akkoord tussen Georges en Albéric Defoort betreffende de scheidingslijn hunner erven nog uit de volgende omstandigheden bleek : uit het bouwen van een achter-keuken en het aanleggen van een riolering op gezegde scheidingslijn in 1945, uit het bouwen in 1947 van een weverij van eiser op dezelfde scheidingslijn, en uit de onderhandelingen waarbij besproken werd dat eiser de uitweg zou mogen overbouwen indien hij een breedte liet van 2,20 m, en tenslotte uit het aangetekend schrijven juist voor het begin van het geding door eerste verweerder aan eiser gericht waarin eerste ver-weerder liet weten dat eiser op twee meter (vrije ruimte) afstand van zijn gevel mocht bouwen,

dan wanneer dit gebrek aan antwoord niet toelaat te bepalen of de rechters over de grond al dan niet de vraag hebben onderzocht in welke mate de door eiser ingeroepen feiten een geldige overeenkomst tussen eiser en eerste verweerder betreffende de scheidingslijn hunner erven bewijzen of uitmaken, en dan wanneer dit gebrek aan antwoord met een gebrek aan de door artikel 97 der Grondwet vereiste motivering gelijk-staat :

het derde uit de schending van artikel 97 der Grond-wet,

doordat het bestreden vonnis de eis van eerste verweerder strekkende tot opeising van eigendom en afbraak van het gebouw van eiser gegrond heeft ver-klard, zonder te antwoorden op het middel door eiser afgeleid uit het feit dat, indien de bouwwerken in strijd met de verkaveling van 1939 zouden zijn opge-richt, dit zou geschied zijn ten gevolge van een vergissing van beide partijen en dat die vergissing in hoofde van Albéric een zware nalatigheid uitmaakte,

dan wanneer dit gebrek aan antwoord met een gebrek aan de door artikel 97 der Grondwet vereiste motivering gelijkstaat :

Over de twee middelen samen :

Overwegende dat in de conclusies welke hij in hoger beroep genomen heeft aanlegger de in het tweede middel vermelde omstandigheden ingeroepen heeft, niet tot bewijs van een tussen hem en eerste verweerder aangegane overeenkomst maar tot bewijs van een door beiden begane vergissing omtrent de breedte van een bij de verkaveling van 1939 voorziene uitweg;

Dat eiser uit die vergissing afleidde dat hij geen vergoeding verschuldigd was noch kan veroordeeld worden gebouwen af te breken welke ingevolge de nalatigheid van eerste verweerder opgericht werden;

Overwegende dat het bestreden vonnis een reeks omstandigheden aanhaalt waaruit de rechter de kwade trouw van eiser afleidt en aldus dezes conclusies impliciet heeft beantwoord door erop te wijzen dat de oprichting van de gebouwen waarvan hij de afbraak beveelt niet aan een vergissing te wijten was;

Dat de middelen feitelijke grondslog missen;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e kamer. — 22 mei 1959.

Voorzitter-verslaggever : M. De Clippele.

Advocaat-generaal : M. Dumon.

Advocaat : Mr. Van Rijn.

Verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood. — Advocaat, aangesloten bij een voorzorgskas, geniet niet van een « wettelijke pensioenregeling ».

Een advocaat, die ten gevolge van een beslissing van de raad van de orde, aangesloten is bij een voor-zorgskas, geniet niet van een « wettelijke pensioen-regeling » in de zin van art. 4 van de wet van 11 maart 1954.

Tijdens de totstandkoming van deze wet heeft de wetgever gepreciseerd, dat de voorzorgskassen der advocaten slechts een aanvullend en geen wet-telijk pensioen verzekeren en dat de aansluiting bij dergelijke kas niet toeliet te ontsnappen aan de uit de bepalingen van voormeld artikel 4 voort-spruitende verplichting.

Onderlinge Hulpkas voor Kindertoelagen t/ Schmit.

Gelet op het bestreden vonnis, op 31 januari 1956 gewezen door de Vrederechter van het tweede kanton te Leuven in eerste en laatste aanleg;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikelen 4 der wet van 11 maart 1954 tot wijziging van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, geordend op 12 september 1946, 22 van het

besluit van de Regent van 12 september 1946 houdende samenordering van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, zoals gewijzigd door de besluitwetten van 8 januari en 25 februari 1947 en door de wetten van 1 juli 1948, 30 december 1950 en 13 juli 1951, 1 van het Koninklijk besluit van 28 september 1953 betreffende de toetreding tot de voorzorgskassen der advocaten, het pleidooizegel en de betaling van bijdragen, 2 van het Koninklijk besluit van 29 september 1953 tot wederinstelling van het pleidooirecht, 1 der wet van 27 juni 1921 de rechtspersoonlijkheid toekennend aan de verenigingen zonder winstgevend doel,

doordat het bestreden vonnis vaststellende enerzijds dat verweerder in zijn hoedanigheid van advocaat bij de balie te Leuven onderworpen is aan de wet van 10 juni 1937 tot uitbreiding van de gezinsvergoeding voor de werkgevers en de niet-loontrekkenden, en anderzijds dat hij door de tuchtraad der Leuvense balie sinds begin van 1954 verplichtend is aangesloten geworden bij de voorzorgskas der advocaten, vereniging zonder winst oogmerk, nochtans de vordering van eiseres tot betaling der kwestieuze bijdragen afwijst om reden dat verweerder geroepen is te genieten van een wettelijke pensioenregeling andere dan die van de vrije verzekering en dus van de bijdragen is vrijgesteld; dat immers de tuchtraden der orde het recht hebben de advocaten verplichtend bij de voorzorgskas te doen aansluiten en deze kas dient beschouwd te worden als een wettelijke pensioenregeling daar ze voorzien is door een koninklijk besluit steunende op de wet van 22 nivôse — 2 germinal jaar XII tot herstel van het beroep van advocaat en van de tabel der orde; dat dus verweerder «precies uit hoofde van zijn beroepsactiviteit als lid van de advocatenorde, waarvoor hij tot gezinsbijdragen gehouden is, aanspraak heeft op een pensioen ingevolge zijn gedwongen toetreding tot een wettelijk voorziene pensioenkas», dan wanneer

1) de door eiseres geëiste bijdrage niet enkel verschuldigd is door degenen die op grond van de beroepsactiviteiten waarvoor zij aan de wet van 10 juni 1937 voornoemd onderworpen zijn, geroepen zijn te genieten van een wettelijke pensioenregeling, andere dan die van de vrije verzekering, ingericht door de samengeordende wetten op de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood,

2) de voorzorgskas der advocaten, waarbij verweerder aangesloten was, ingericht is in de vorm van een vereniging zonder winstgevend doel door het privaats initiatief op grond van de wet van 27 juni 1921 en de verzekering die ze aan haar leden biedt derhalve geenszins een wettelijke pensioenregeling uitmaakt ingericht door de samengeordende wetten op de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood,

3) het feit dat de raad van de orde der advocaten de leden dezer orde kan verplichten aan te sluiten bij de voorzorgskas die hij hun aanwijst en dat een pleidooirecht wordt geïnd ten bate der voorzorgskas voor advocaten waarbij de balie aangesloten is, geenszins afbreuk doet aan het beginsel van vrije verzekering en minstens aan deze verzekering geenszins het karakter geeft ener wettelijke pensioenregeling voorzien door hoger voornoemde samengeordende wetten,

zodat het bestreden vonnis, de eis afwijzend zogezegd omdat verweerder genoot van een wettelijke pensioenregeling, dan wanneer de pensioenregeling verzekerd door de kwestieuze voorzorgskas geenszins dergelijke verzekering uitmaakt, de in het middel aangehaalde beschikkingen geschonden heeft:

Overwegende dat de door aanlegster ingestelde eis

er toe strekte verweerder, die advocaat is, te doen veroordelen tot betaling aan de kas voor kindertoelegingen van de semestriële bijdragen van 300 frank voor het jaar 1954 en voor de eerste semester van het jaar 1955; dat aanlegster steunde op artikel 4, paragraaf 1/1°, van de wet van 11 maart 1954 die aan de onderworpenen aan de wet van 10 juni 1937, houdende uitbreiding van de kinderbijslag tot de werkgevers en tot de niet-loontrekkende arbeiders, een bijdrage oplegt van 300 frank per semester voor het ouderdomspensioen;

Overwegende dat het bestreden vonnis dat de eis afgewezen heeft om de beweegreden dat artikel 4, paragraaf 1, van die wet van deze bijdrage ontslaat de personen die, op grond van de beroepsactiviteit waarvoor zij onderworpen zijn aan de wet houdende uitbreiding van de kinderbijslag, geroepen zijn te genieten van een wettelijke pensioenregeling andere dan die van de vrije verzekering ingericht door de samengeschakelde wetten op het pensioen en dat dit het geval is van verweerder die, als advocaat, bij toepassing van het Koninklijk besluit van 28 september 1953 verplichtend aangesloten is bij een voorzorgskas door beslissing van de raad van de Orde der advocaten te Leuven;

Overwegende dat een advocaat die ten gevolge van de beslissing van de raad van de orde, aangesloten is bij een voorzorgskas, niet «geniet van een wettelijke pensioenregeling...» in de zin van art. 4 van de wet van 11 maart 1954;

Overwegende overigens dat tijdens de voorbereiden de werkzaamheden van voormelde wet, de wetgever gepreciseerd heeft dat de voorzorgskassen der advocaten slechts een aanvullend en geen wettelijk pensioen verzekerden en dat de aansluiting bij dergelijke kas niet toeliet te ontsnappen aan de verplichting voortspuitende uit de bepalingen van voormeld artikel 4;

Overwegende dienvolgens dat het bestreden vonnis door te beslissen dat verweerder vrijgesteld is van bedoelde wettelijke verplichtingen omdat aangesloten zijnde bij een voorzorgskas der advocaten, hij van een «wettelijk pensioen» in de zin van artikel 4 genoot, de door het middel voorziene wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Vrederechter van het eerste kanton Leuven.

RAAD VAN STATE

3e Kamer — 4 maart 1960.

Voorzitter : M. Devaux.

Raadsheren : M.M. Somerhausen en De Bock.
Advokaten : Mrs. M. E. Gérard en R. Vanhaesendonck.

Wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie. — Terugwijzing. — Geen bewijs der ten laste gelegde feiten. — Nietigheid van M.B.

De minister die een vreemdelinge terugwijst op grond van feiten die, hetzij niet bestaan, hetzij niet wettig als geldige redenen voor terugwijzing kunnen worden beschouwd, gaat zijn macht te buiten.

Brinkhuysen M. t/ Belgische Staat (Minister van Justitie).

Arrest nr. 7681.

Gezien het op 25 maart 1959 ingediende verzoekschrift, waarbij Micheline Brinkhuysen de nietigverklaring vordert van het ministerieel besluit van 10 september 1958 waarbij haar bevel wordt gegeven het Rijk te verlaten met verbod er terug te keren, van welk besluit op 24 januari 1959 kennis is gegeven;

Overwegende dat verzoekster betoogt, dat de bestreden akte in de aanhef alleen de inhoud van artikel 3, 2°, van de wet van 28 maart 1952 herhaalt, zonder aan te geven waarin zij de voorwaarden, waaraan de haar verleende verblijfstoelating verbonden was, niet zou hebben nageleefd, of waarin haar aanwezigheid nadelig zou zijn geweest voor de openbare orde;

Overwegende dat de akte als volgt is gemotiveerd :
« Aangezien de hierna beter bepaalde vreemdelinge, die niet in het bezit is van de vergunning om zich in het Rijk te vestigen, de voorwaarden waaraan de haar verleende toelating verbonden was niet naleeft en wier aanwezigheid nadelig wordt geacht voor de openbare orde »;

dat de tegenpartij niet verplicht was in het terugwijzigingsbesluit aan te geven welke concrete feiten haar hadden aanzet om die maatregel te nemen;

Overwegende dat de Minister van Justitie, al kan hij luidens artikel 3, 2°, van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie « de vreemdeling die de voorwaarden waaraan de hem verleende toelating verbonden was niet naleeft, of wiens aanwezigheid hij voor de openbare orde, de veiligheid of de economie van het land gevaarlijk of nadelig acht, terugwijzen », zijn bevoegdheid te buiten gaat wanneer hij tot terugwijziging van een vreemdeling besluit zonder dat enige omstandigheid die maatregel kan wettigen, met andere woorden wegens feiten die hetzij niet bestaan, hetzij niet wettig als geldige redenen voor terugwijziging kunnen worden beschouwd;

Overwegende dat verzoekster betoogt, dat de bestreden akte van niet bestaande feiten uitgaat; dat zij betwist klandestien in het Rijk verbleven en de openbare orde geschaad te hebben;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat verzoekster bij haar laatste verblijf in België vóór de bestreden akte, zich de 14e april 1958 op het vreemdelingenbureau van de stad Brussel heeft laten inschrijven, en er de 6e juli 1958 opnieuw is ingeschreven; dat deze inschrijving, volgens het in het dossier berustende uittreksel, geldig was tot 7 september 1958; dat verzoekster in België verbleef op grond van een tot 8 juli 1959 geldige Franse reispas; dat zij een arbeidsvergunning bezat; dat geen specifieke voorwaarde was bedongen welke verzoekster niet zou zijn nagekomen; dat geen concreet gegeven in het dossier een verantwoording voor het eerste motief van de bestreden akte aan de hand doet;

Overwegende dat, wat het tweede motief betreft, uit het dossier blijkt dat verzoekster op 11 juni 1955 door de correctionele rechtbank te Brussel tot gevangenisstraf van 15 dagen is veroordeeld wegens aanzetting tot ontucht, maar dat de Minister van Justitie, aan wie een ontwerp-terugwijzigingsbesluit was voorgelegd, heeft geoordeeld dat moest worden gewacht tot een concreet feit zou bewijzen dat verzoekster zich gewoonlijk aan ontucht overgaf; dat ver-

zoekster op 18 september 1956 door de correctionele rechtbank te Gent bij verstek is veroordeeld tot een geldboete van 30 frank om, zonder arbeidsvergunning, in en drankslijterij te hebben gewerkt, maar dat de procureur des Konings, toen hij dit vonnis aan de administratie meedeelde, als zijn mening te kennen gaf dat de feiten geen terugwijziging uit het Rijk wettigden; dat verzoekster, nadat zij het land had verlaten, er op 14 november 1957 is teruggekeerd, in een Brusselse schouwburg als zangeres in dienst is genomen en een arbeidsvergunning verkreeg; dat het bestuur der vreemdelingenpolitie op een anonieme aangifte die verzoekster ervan beschuldigde de rust van een huisgezin te storen, de Brusselse politie om een verslag verzocht en dat een inspecteur-commissaris van politie op 3 juli 1958 verklaarde dat verzoekster « zou worden onderhouden » door een met name genoemd gehuwd man, wiens echtgenote zij last zou berokkenen; dat de bestreden akte op dit verslag tot stand is gekomen;

Overwegende dat uit een anonieme aangifte, die op onvolkomen wijze wordt gestaafd door een in de voorwaardelijke wijs gesteld politieverlag, zonder enige aanwijzing omtrent de inlichtingsbron, niet kan worden afgeleid dat verzoekster voor de openbare orde nadelig was; dat de gegevens van het dossier het tweede motief van de bestreden akte niet wettigen;

Overwegende dat het dossier het bestaan van de feiten waarop de bestreden akte steunt, niet aantoon-

Besluit :

Artikel 1 : Het ministerieel besluit van 10 september 1958 waarbij aan Micheline Brinkhuysen bevel wordt gegeven het Rijk te verlaten, wordt vernietigd.

Artikel 2 : De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Staat (ministerie van Justitie).

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15e kamer. — 23 april 1960.

Voorzitter : M. Schilling.

Raadsheren : M.M. de Foy en Stocquart.

Advocaat-generaal : M. Blondeel.

Advocaat : Mr. H. Boonen.

Openbare schennis van de goede zeden. — Onbevoegdheid van de politierechter om een bevel tot inbeslagneming van openbare prenten te verlenen.

De politierechter (te Antwerpen) is niet bevoegd om een bevel tot inbeslagneming van de in de zin van artikel 386 bis S.W. oneerbaar geachte prenten of beelden of voorwerpen te verlenen.

Ingevolge de wet van 2 oktober 1913 werd te Antwerpen een bijgevoegd vrederechter ingesteld, waarvan de titularis uitsluitend met de dienst van de politierechtbank belast werd. De bij artikel 386 bis S.W. aan de vrederechter toegekende bevoegdheid mag niet tot deze politierechter worden uitgebreid nu dezels bevoegdheid bij de wet van 1913 uitdrukkelijk werd beperkt.

De op grond van een bevel tot inbeslagneming van de onbevoegde politierechter ingestelde vervolgingen zijn nietig (zie verder het arrest).

Van den Bergh

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Overwegende dat luidens de wet van 2-10-1913, art. 1 de titularis van het bijkomend vredegericht dat te Antwerpen werd opgericht, uitsluitend belast is geworden met het waarnemen van de dienst der politierechtbank;

Overwegende dat de artikelen 137 en 138 van het Wetboek van Strafvordering de bevoegdheid hebben vastgelegd van de politierechter zonder dat op enige wijze verzonden wordt naar het bepaalde van artikel 386bis van het Strafwetboek;

Overwegende dat waar deze laatste wetsbepaling ettelijke jaren na de instelling van de politierechter is ingevoerd geworden, er niet kan aanvaard worden dat de bevoegdheid die ter zake woordelijk is toegekend geworden aan de vrederechter in 1936 zou worden uitgebreid tot de politierechter wiens bevoegdheid in 1913 werd beperkt op uitdrukkelijke wijze tot de beoordeling van de politiezaken;

Overwegende dat er in de wet geen aanwijzing is dat laatstbedoelde bevoegdheid mag uitgebreid worden tot al wat strafwet is, hetgeen strijdig zou zijn met het Wetboek van Strafvordering;

Overwegende dat dientengevolge nietig is de vervolging ingespanssen op grond van het bevel tot inbeslagname door de onbevoegde politierechter afgeleverd;

dat evenwel de nietigheid deswegen zich beperkt tot de telastlegging A;

Overwegende dat uiteraard de vaststelling der feiten van de telastlegging B niet gesteund is op het gewraakte mandaat van de politierechter hetwelk alleen strekte tot de inbeslagname van boekjes en tijdschriften met prenten;

dat zoals ten overvloede blijkt uit de lichtbeelden gevoegd bij het p.v. 1010/Z d.d. 16-11-1957, opgenomen vanop de openbare weg, de tentoonstelling op — of langsheen deze weg, vatbaar is geweest voor de vaststelling vanwege elk gerechtelijk politieofficier en wel van op de bedoelde openbare weg; dat de echtheid van de lichtbeelden waarvan spraak, niet wordt betwist;

Overwegende dat ter zake niet dienend is de omstandigheid dat de prenten en beelden in kwestie deeluitmaken van uitgaven die te zijnen tijde niet vermeld zouden geweest zijn — quod non — op de lijst der geweerde publicaties;

dat immers eenieder dient te beoordelen of de prenten welke hij wenst ten toon te stellen langsheen de openbare weg al dan niet strijdig zijn met de bepalingen van het art. 386 bis;

dat de kwestieuze prenten oneerbaar zijn en van aard de verbeelding der jeugd te prikkelen;

Overwegende dat de feiten der telastlegging B aldus bewezen zijn gebleven;

dat de beteugeling die hoofdens de vermengd verklaarde feiten werd toegepast, is bij te treden daar zij is aangepast bij de zwaarwichtigheid van de feiten der telastlegging B alleen;

Om deze beweegredenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak, gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935, gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikelen 211 en 212 van het Wetboek van Strafvordering, ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid;

ontvangt de beroepen, verklaart ze gegrond enkel in zover de feiten der telastlegging A weerhouden werden, bewezen werden verklaard en beteugeld;

wijzigende en opnieuw beslissende, zegt dat de vervolgingen deswegen alleen, nietig zijn; verzendt betichte van de vervolging hoofdens de betichting A;

zegt dat de toegepast straf is bij te treden doch enkel als beteugeling van de feiten der telastlegging B; bevestigt het bestreden vonnis deswegen ook ten opzichte van de kosten;

verwijst betichte tot de kosten van beroep.

NOOT: Het door bovenstaand arrest gedeeltelijk hervormd vonnis van de Correctionele Rechtbank te Antwerpen dd. 5 december 1959, is in dit nummer opgenomen.

Te Antwerpen, te Brussel en thans ook te Gent en Charleroi zijn de aldaar benoemde politierechters uitsluitend belast met de berechting van politiezaken.

Bij een arrest van 9 mei 1927 (Pas. 1927, I, 223) wees het Hof van Cassatie reeds op de beperkte bevoegdheid van de politierechter (te Antwerpen) en ontzegde hem het recht een huiszoekingsbevel af te leveren in zaken van douanen en accijnzen.

Verg. over de politierechtbank o.a. Pandectes belges, V^o Tribunaux de Police nrs 11 e.v.

Tegen bovenstaand arrest heeft de verdachte beroep in cassatie ingesteld, in zoverre zij wegens de telastlegging B (art. 386 bis S.W.) tot een gevangenisstraf van 8 dagen werd veroordeeld.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer — 9 november 1959.

Voorzitter : M. Maraŕte.

Raadsheren : MM. Vanparijs en Noest.

Advocaat-generaal : M. Dehoon.

Advocaten : Mrs Roosen en Rodenbach (Gent).

1. Beroep in burgerlijke zaken en zaken van koop-handel. — Raakt niet de openbare orde. — Buitenlandse scheidsrechterlijke beslissing. — Verzekering van beroep bij toepassing van het reglement van het buitenlands scheidsgerecht. — Uitvoerbaarverklaring niet in strijd met art. 11 - 2° wet van 31 maart 1900, houdende goedkeuring van het Frans-Belgisch Verdrag van 8 juli 1899.

2. Scheidsrechterlijke beslissingen. — Tenuitvoerlegging in buitenland. — Verdrag van Genève van 26 september 1927. — Uitvoerbaarverklaring, uitgesproken in het land waar de scheidsrechterlijke beslissing gewezen werd, nog niet in kracht van gewijsde. — Uitvoerbaarverklaring intussen verzocht in België. — Ontvankelijkheid.

3. Beroep. — Tergend en roekeloos. — Eis tot schade-loosstelling. — Geen wederreis. — Nieuwe eis. — Ontvankelijkheid (art. 464 - W. B. Rv.). — Gegrondheid. — Voorwaarden.

1. In civielvermogensrechtelijke zaken en in zaken van koophandel, raakt het recht van hoger beroep, ingesteld in het privaats belang der partijen, geenszins de openbare orde. De verzekering van dit recht, bij toepassing van het reglement van een buitenlands scheidsgerecht, — in casu de « Chambre Arbitrale de Paris », — waaraan partijen, bij gemeen overleg, de tussen hen ontstane betwisting onderworpen hebben, is derhalve geldig.

Terwijl bovendien vóór dit franse scheidsgerecht de rechten van de verdediging volledig geëerbiedigd

werden, en de scheidsrechterlijke uitspraak volkomen voldeed aan al de vereisten van de wet van het land waar zij gewezen werd, is de uitvoerbaarverklaring van deze in kracht van gewijsde gegane beslissing door de belgische rechter geenszins in strijd met de bepaling van art. 11-2° der wet van 31 maart 1900, houdende goedkeuring van het Frans-Belgisch Verdrag van 8 juli 1899.

2. Het Verdrag van Genève van 26 september 1927, betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging der scheidsrechterlijke beslissingen gewezen in het buitenland, heeft, met het oog op de vereenvoudiging der formaliteiten van de rechtspleging in zaken van koophandel, de pleegvormen van een voorafgaand « exequatur » der scheidsrechterlijke beslissing in het land waar ze uitgesproken werd bepaald weggelaten. Dienvolgens, wanneer om uitvoerbaarverklaring van een door een frans scheidsgerecht verleende beslissing zowel vóór de belgische als voor de franse rechter verzocht wordt, en de beslissing van « exequatur » van de franse rechter nog geen kracht van gewijsde verkregen heeft op het ogenblik waarop de belgische rechter over het verzoek om « exequatur » van dezelfde scheidsrechterlijke beslissing uitspraak doet, hoeft de belgische rechter met de beslissing van de franse rechter geen rekening te houden; laatstvermeld bevelschrift tot « exequatur » is immers, zonder meer, een toelating om, op het grondgebied van Frankrijk de scheidsrechterlijke beslissing ten uitvoer te leggen, en blijft als dusdanig op de uitvoerbaarverklaring in België van zelfde beslissing zonder invloed.

3. De zogenoemde wedereis van de, bij wijze van incidenteel beroep, door geïntimeerde ingestelde verordering tot schadeloosstelling, wegens tergend en roekeloos hoger beroep, is, in werkelijkheid, een nieuwe vordering, welke, naar luid van art. 464-W.B.Rv., onvankelijk is.

Dergelijke vordering is gegrond, ingeval het geen twijfel lijdt dat appellant zich te goeder trouw omtrent de draagwijdte van zijn rechten niet heeft kunnen vergissen, en tegen een onaanvechtbare beslissing in hoger beroep gekomen is met het enig doel zich zo lang mogelijk aan zijn verbintenissen te onttrekken.

P.V.B.A. «Etablissements Dhooge Gebroeders» te Eeklo
t/ Firma «Etablissements Henri Roiseux et Cie»
te Parijs.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van het bestreden bevelschrift, gewezen door de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent op 28 november 1958;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

Overwegende dat uit de bestanddelen der zaak blijkt dat partijen op 6 januari 1958, bij gemeen overleg, de tussen hen ontstane betwisting aan het oordeel van de Chambre Arbitrale de Paris onderworpen hebben;

dat artikels 4 en 16 van het reglement van deze instelling, waarbij partijen zich hebben aangesloten, o.a. letterlijk het volgende bepalen :

het eerste : « La désignation de la Chambre Arbitrale implique renonciation au droit d'appel devant la juridiction d'appel de droit commun, et les sentences sont rendues en dernier ressort et sans recours »;

het tweede : « Si, dans le délai de quinze jours francs qui suit la date de réception de la notification du « projet de sentence », la Chambre Arbitrale n'a

pas reçu avis écrit que les parties ont retiré leur instance, ou avis écrit d'une demande d'examen au deuxième degré, le « projet de sentence » est transformé en sentence sur la simple requête de l'une des parties et notification en est faite aux intéressés. »

dat partijen door het krachtens artikel 5 van dit reglement samengestelde scheidsgerecht ter zittingen van 13 februari en 15 april 1958 gedagvaard werden en in de loop van de tweede zitting, door bemiddeling van hun raadslieden in hun uitleggingen werden gehoord;

dat op 14 mei 1958 dit scheidsgerecht, bij toepassing van artikel 15 van meergemeld reglement, een ontwerp van scheidsrechterlijke uitspraak opstelde, hetwelk dezelfde dag aan appellante betekend werd (zie haar besluiten dd. 10 april 1959);

dat, waar het scheidsgerecht noch van de ene noch van de andere partij binnen de gestelde termijn van vijftien vrije dagen, verlengd overeenkomstig artikel 32 van gezegd reglement, het door voormeld artikel 16 voorgeschreven bericht ontvangen had, op 10 juni 1958 op verzoek van geïntimeerde hogerbedoeld ontwerp in een scheidsrechterlijke uitspraak omgezet werd;

dat, op verzoekschrift van geïntimeerde, deze scheidsrechterlijke uitspraak achtereenvolgens op 30 juli 1958 door de Voorzitter van de Burgerlijke Rechtbank van de Seine en op 28 november 1958 door de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent uitvoerbaar verklaard werd;

Overwegende dat, in strijd met wat appellante voorhoudt de eerste rechter, door de uitvoerbaarverklaring van gezegde scheidsrechterlijke uitspraak te verlenen, geenszins de beschikking van artikel 11, 2° der wet van 31-3-1900, houdende goedkeuring van het Frans-Belgisch verdrag dd. 8-7-1899, over het hoofd gezien heeft;

Overwegende immers dat appellante, door geen gebruik te maken van het haar bij bovengemeld artikel 16 toegestane vermogen, duidelijk het enig haar toebehorend recht van hoger beroep stilzwijgend verzaakt heeft;

dat dergelijke verzaking geldig is, vermits het recht van hoger beroep, ingesteld in het privaats belang van de partijen, geenszins de openbare orde raakt; dat bovendien in het onderhavig geval de rechten van de verdediging volledig geëerbiedigd werden (R.P.D.B. V° Appel en matière civile et commerciale, n° 2, 3 en 4; A.P.R. tw. Beroep in burg. zaken en in zaken van koophandel, n° 11 en volg.);

Overwegende dat daaruit volgt dat kwestieuze scheidsrechterlijke uitspraak in kracht van gewijsde gegaan is en dat, waar zij volkomen voldeed aan al de vereisten van de wet van het land waar zij gewezen werd, de eerste rechter ze terecht in België uitvoerbaar verklaard heeft;

Overwegende dat appellante ten slotte te vergeefs beweert dat de eerste rechter niet gerechtigd was deze uitvoerbaarverklaring te verlenen omdat op 28 november 1958, datum van deze's bevelschrift, haar recht van verzet tegen de beslissing van de Voorzitter van de Burgerlijke Rechtbank van de Seine, bij gebrek aan betekening, nog altijd openstond naar luid van artikel 1020 F.W.B.R. en deze beslissing dienvolgens geen kracht van gewijsde verkregen had;

Overwegende immers dat appellante uit het oog verliest dat het door voornoemde Voorzitter verleende exequatur zonder meer een toelating uitmaakt om op het grondgebied van Frankrijk de scheidsrechterlijke uitspraak ten uitvoer te brengen en als dusdanig op de uitvoerbaarverklaring in België van de-

zelfde scheidsrechterlijke geslissing zonder invloed blijft;

dat zulks zo waar is dat het verdrag van Genève dd. 26 september 1927 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van de scheidsrechterlijke beslissingen geveeld in het buitenland, verdrag dat hier ook van toepassing is, de pleegvormen van het voorafgaand exequatur van de scheidsrechterlijke beslissing in het land waar ze uitgesproken werd bepaald weggelaten heeft ten einde de formaliteiten van de rechtspleging in handelszaken te vereenvoudigen (R.P.D.B. Ve Arbitrage, n^{rs} 606-620 en 621;

dat derhalve de scheidsrechterlijke uitspraken gewezen door de buitenlandse scheidsrechters, aan wie de partijen in volle vrijheid de zorg overgelaten hebben een geschil te beslechten, voor deze laatsten verplichtend zijn overal waar zij zich kunnen bevinden en zulks ingevolge de instemming alleen welke zij aan de scheidsrechterlijke overeenkomst gegeven hebben (Cass. 15-10-1903 : Pas. 1904-1-32);

Overwegende dat de eerste rechter dus geen rekening te houden had met de beslissing van de Voorzitter van de Rechtbank van de Seine en enkel moest nagaan of de hem overgelegde scheidsrechterlijke uitspraak al door de hierboven bepaalde wetgeving vereiste voorwaarden verenigde, wat inderdaad ter zake het geval was;

Overwegende dat geïntimeerde onder vorm van incidenteel beroep een tegeneis instelt; dat deze tegeneis, in werkelijkheid, een nieuwe vordering uitmaakt, welke luidens artikel 464 W.B.R. ontvankelijk is;

Overwegende dat deze tegeneis gegrond is, vermits het geen twijfel lijdt dat appellante, die zich te goeder trouw omtrent de draagwijdte van haar rechten niet heeft kunnen vergissen, tegen een onaanvechtbare beslissing in hoger beroep gekomen is met het enig doel zich zo lang mogelijk aan haar verbintenissen te onttrekken;

dat geïntimeerde in de haar hieronder toegekende som de juiste en billijke vergoeding zal vinden van de schade, welke zij ingevolge dit tergend en roekeloos hoger beroep geleden heeft;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer advocaat-generaal Dehooen in zijn meestendeels eensluidend advies, ontvangt het hoger beroep en de door geïntimeerde ingestelde tegeneis; wijst het eerste als ongegrond af; verklaart de tweede gegrond;

Bevestigt dienvolgens het aangevochten bevelschrift;

Veroordeelt appellante om aan geïntimeerde, ten titel van schadevergoeding, te betalen de som van vijfduizend frank;

Verwijst haar bovendien in de kosten van de aanleg.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPEL

24 februari 1960.

Voorzitter : M. Tarpe.

Rechters : M.M. Verfaillie en Vernimmen.

Advocaten : Mrs. Camerlinck en Vanraes.

Openbaar domein van de staat. — Kanalen. — Wijzen, waarop goederen van het openbaar naar het privaat domein kunnen overgaan.

In tegenstelling met rivieren behoren kanalen slechts tot het openbaar domein van de staat, wanneer zij door de administratieve overheid daartoe bestemd zijn geworden.

Gronden, die tot het openbaar domein behoren, kunnen door « desaffectatie » van het openbaar naar het privaat domein overgaan. Deze onttrekking aan hun bestemming moet door de administratieve overheid, die ze heeft bepaald, beslist worden. Zij kan uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn : zij is uitdrukkelijk wanneer zij door voormelde overheid gedecreteerd wordt, stilzwijgend, wanneer uit vaststaande gegevens, feiten of daden ondubbelzinnig en onbetwistbaar blijkt, dat de staat van de aanvankelijke bestemming heeft afgezien.

Chaerle (ontvanger van registratie en domeinen)
t/ Segers.

Gezien het vonnis waartegen beroep verleend door de heer Vrederechter van het kanton Wervik de 16e juni 1959, geregistreerd en alhier voorgebracht bij regelmatige uitgifte;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in de vorm en binnen de door de wet gestelde tijd werd ingesteld; dat het dienvolgens ontvankelijk voorkomt;

Retroacten :

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering ertoe strekt voor recht te horen verklaren dat de opzegging door beroeper gedaan bij aangetekend schrijven van 4 december 1957, haar volle uitwerking zal hebben; dienvolgens geïntimeerde te horen veroordelen om het gehuurde te ontruimen en het in goede staat van onderhoud, ter vrije beschikking van de eigenaar te stellen binnen de vijftien dagen na het tussen te komen vonnis;

Overwegende dat deze vordering haar voorwerp vindt in artikel 1, 2 en 33 van het Lastenkohier opgemaakt voor de openbare aanbesteding tot het geven van « een vergunning van gronden, grasgewassen, wijnen en andere goederen, welke van het Openbaar Domein deel uitmaken en van de vaarten en rivieren afhangen »;

Overwegende dat geïntimeerde bij gesloten aanbidding bij de openbare aanbesteding welke plaatsgreep te Ieper op 24 november 1955, het concessierecht verkreeg van een staatsdomein gelegen langs het kanaal Ieper-Komen en dit voor een termijn van drie, zes, negen jaar, ingaande met 1 december 1955;

Overwegende dat de opzegging gebeurde bij aangetekend schrijven van beroeper op 4 december 1957 met verzoek aan geïntimeerde het domein te verlaten en ter vrije beschikking te stellen tegen 30 november 1958;

Overwegende dat door de heer Vrederechter van het

kanton Wervik een eerste vonnis bij verstek werd gewezen op 3 februari 1959, waarbij de opzegging van waarde werd verklaard;

Overwegende dat geïntimeerde bij akte-verzet van 18 februari 1959, verzet aan beroeper liet betekenen, voorhoudende dat kwestieuze gronden die aanvaankelijk tot het Openbaar Domein van de staat behoorden, in het Privaat Domein van de Staat zijn teruggevallen, omdat de vaart in kwestie ondermeer zijn bestemming sedert vele jaren heeft verloren, zodat kwestieuze concessie in feite een verpachting is die onderworpen is aan de wet op de handelshuurovereenkomsten in dato van 30 april 1951, die een minimum aanvangsduur van 9 jaar waarborgt;

Overwegende dat de eerste rechter in zijn vonnis a quo, op tegenspraak gewezen, aangenomen heeft dat kwestieuze vaart door stilzwijgende desaffectatie vanwege de Staat overgegaan is van Openbaar Domein naar het Privaat Domein van de Staat en het ter zake gaat niet om een vergunning maar om een handelspacht, en geïntimeerde recht heeft op een eerste gebruiksname van 9 jaar;

Overwegende dat de procedure leidend tot de vergunning van 23 november 1955, alsmede de tekst van het lastenkohier regelmatig zijn en voor zover het de letter zelf van de overeenkomst betreft, er geen interpretatie nodig is;

Overwegende dat het dienvolgens aan geïntimeerde is te bewijzen, dat tegen de letter in die verleende concessie er in feite tussen partijen een huur- of pachtovereenkomst werd aangegaan; dat hij voorafgaandelijk en noodzakelijkerwijze zou dienen te bewijzen dat ter zake op het ogenblik der concessie, zoals hierna zal worden gezegd, de hem geconcedeerde goederen, tot het privaat domein van de Staat behoorden;

Overwegende dat kanalen in tegenstelling met rivieren, slechts door affectatie vanwege de administratieve overheid tot het Openbaar Domein behoren (Les Nouvelles, Lois Politiques et Administratives, Tomes IV nr. 55-71);

Overwegende dat niet kan betwist worden dat het kanaal Ieper-Komen tot het Openbaar Domein werd geaffecteerd en werkelijk tot het openbaar nut werd geaffecteerd waartoe de gronden werden onteigend (idem, nr. 122);

Overwegende dat de gronden die tot het Openbaar Domein van de Staat behoren door desaffectatie van het Openbaar Domein naar het Privaat Domein van de Staat kunnen overgaan (idem nr. 75);

Overwegende dat deze desaffectatie slechts kon gebeuren door beslissing van de administratieve overheid die de gronden tot het Openbaar Domein affecteerde;

Overwegende dat deze desaffectatie uitdrukkelijk of stilzwijgend kan zijn; dat ze uitdrukkelijk is, wanneer ze door voormelde overheid wordt gedecreteerd; dat ze stilzwijgend is wanneer ze blijkt uit vaststaande gegevens, feiten of daden, waaruit de desaffectatie vanwege de Staat ondubbelzinnig en onaanvechtbaar blijkt (idem, nr. 76);

Overwegende dat het aan diegene is die deze desaffectatie inroept het bewijs ervan voor te brengen (idem, nr. 76 bis); dat het niet volstaat eigen kennis, zoals de eerste Rechter deed of algemene verspreide geruchten of omstandigheden zoals geïntimeerde voorhoudt, te laten gelden maar wel het bewijs voor te brengen dat de Staat hetzij uitdrukkelijk hetzij stilzwijgend, b.v. door een daad als b.v. verkoop, afbraak, enz., zijn wil van desaffectatie heeft laten blijken;

Overwegende dat geïntimeerde noch in zijn besluiten voor de eerste Rechter noch heden in beroep het bewijs daarvan voorbrengt of aanbiedt;

Dat er dus moet aangenomen worden dat ter zake noch uitdrukkelijke of stilzwijgende desaffectatie van kwestieuze gronden gebeurde en kwestieuze concessiegronden betrof afhankelijk van het Openbaar Domein van de Staat;

Overwegende nochtans dat zo de opzegging door beroeper gegeven van waarde dient verklaard, het nochtans billijk is, ten einde geïntimeerde de nodige tijd tot ontruiming te geven, zijn uitwerking op zes maand na huidige vonnis te stellen;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

De rechtbank, zetelend in graad van beroep, alle verdere of tegenstrijdige conclusies als ongegrond verwerpende, rechtdoende op tegenspraak;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het vonnis a quo te niet en opnieuw wijzende, verklaart van waarde de opzeg gegeven door beroeper bij aangetekend schrijven van 4 december 1957;

Zegt nochtans dat het slechts zijn volle uitwerkselen zal hebben zes maanden na uitspraak van huidige vonnis;

Veroordeelt dienvolgens geïntimeerde om het hem geconcedeerde goed, voor het verlopen van de toegestane zes maanden te ontruimen met alle personen en goederen, die zich er op of er in mochten bevinden en om het in goede staat van onderhoud ter vrije en algehele beschikking van de beroeper te stellen;

Machtigt beroeper, bij gebreke van geïntimeerde, de ontruiming zelf te doen verrichten, desnoods met behulp van de sterke macht, op kosten van geïntimeerde;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide aanleggen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

10e kamer. — 5 december 1959.

Voorzitter : M. De Bie.

Rechters : M.M. Tilkin en Montens.

O.M. : M. Van Eeckhout.

Advocaat : Mr. Boonen.

Openbare schennis van de goede zeden. — Bevoegdheid van de politierechter om een bevel tot inbeslagneming van oneerbare prenten te verlenen.

De politierechter (te Antwerpen) is bevoegd om een bevel tot inbeslagneming van de in de zin van artikel 386 bis S.W. oneerbaar geachte prenten, beelden of voorwerpen te verlenen.

O.M. t/ Van den Bergh.

.....
Verdacht van : te Antwerpen, zelfde kanton op 16 november 1957,

A. Met de goede zeden strijdige beelden of prenten, afgezien van de tekst te hebben vervaardigd, in voorraad gehad, ingevoerd of doen invoeren, vervoerd of doen vervoeren, overhandigd aan een vervoer- of een

verspreidingsagent of aangekondigd door enig publiciteitsmiddel, om te worden verkocht of verspreid, namelijk de beelden of prenten voorkomende in de tijdschriften...

B. Oneerbare prenten, die van aard zijn om de verbeelding te prikkelen van kinderen beneden zestien jaar, op de openbare weg of langsheen deze te hebben tentoongesteld, namelijk:

Overwegende dat betichte de onbevoegdheid van de heer Politierechter ter zake verlenen van een mandaat of bevel tot inbeslagname van onzedige prenten of beelden opwerpt;

Overwegende dat terzake de heer Politierechter, volgens Staatsblad van 8 oktober 1913, als titularis van het aanvullingsvredegerecht belast werd met de waarneming van de dienst der Politierechtbank;

Dat, om uit te maken wat behoort tot dienst van de politierechtbank wij moeten nagaan:

1. dat de term «Politierechtbank» meer is dan «politiezitting» en derhalve een gezamenlijk begrip vormt waaronder meerdere taken kunnen worden begrepen, zoals onder andere berechting van landlopers en bedelaars;

2. dat deze term «Politierechtbank» moet tegengesteld worden aan de term «Burgerlijke vrederechter»;

Dat door de term «Politierechtbank» derhalve bedoeld wordt de berechting van de overtredingen van al wat strafwet is daar waar een burgerlijk vrederecht onder zijn bevoegdheid de berechting heeft van wat behoort tot de burgerlijke wetgeving;

Overwegende dat artikel 386bis ontegensprekelijk behoort tot het Strafwetboek en de overtreding ervan berecht wordt door een strafrechter die de burgerlijke vrederechter niet kan zijn daar waar een bijzonder rechter gelast werd met het strafrechterlijk deel van de bevoegdheid;

Dat in feite de Vrederechters te Antwerpen nooit deze bevoegdheid van de politierechter hebben betwist, maar, integendeel uitdrukkelijk bevestigden dat de politierechter inzake toepassing van artikel 386bis Strafwetboek, bevoegd is;

Dat de officieren van de rechterlijke politie, zowel dezen bij de Rechtbank van Eerste Aanleg, als dezen van de gemeentelijke administratieve politie, de bevelen van de politierechter in deze steeds hebben uitgevoerd;

Dat derhalve de heer Politierechter op wettelijke en geldige wijze het besproken mandaat verleende;

Overwegende daarenboven dat het door betichte aangehaalde karakter van «persmisdrijf» terzake niet aanwezig is, dat namelijk de inbeslaggenomen prenten of boekjes, zelfs afgescheiden van de tekst, volgens de gegevens der gangbare moraal, strijdig zijn met de goede zeden en van aard, zoals de heer Carton de Wiart (zie Parlementaire handelingen 1779) verklaarde: «om door hun onbetamelijkheid de geest en het hart van het kind te storen, zodat dit gedreven wordt tot gevoelens of daden van immorele aard»;

Overwegende, ten overvloede, dat terzake kan aangestipt worden dat de uitstalling van de winkel van betichte, zoals trouwens ook blijkt uit de foto's in de bundel aanwezig, daadwerkelijk de nieuwsgierigheid van de voorbijgangers prikkelt, en dan voornamelijk deze van minderjarigen, die aldaar in groot getal voorbijkomen (de winkel van betichte bevindt zich in de omgeving van verschillende scholen);

Dat, trouwens, dienaangaande dient opgemerkt dat kinderboeken zoals bijvoorbeeld «Bessy», vlak naast

publicaties met uitgesproken pornografisch karakter uitgestald zijn, zodat de aandacht van de minderjarigen op evidente wijze ook op deze publicaties afgeleid wordt;

Dat het derhalve bewezen is dat betichte zich heeft plichtig gemaakt aan de feiten haar ten laste gelegd; Dat in de telastlegging A. en B. het tijdschrift «Cocktail» wordt bedoeld en niet «Coctail» zoals bij vergissing vermeld;

Aangezien de feiten A. a), b), c), d), e), f), g); B. a) 1. en 2., b) 1. 2. 3. en 4, zich vermengen als zijnde met eenzelfde strafbaar inzicht gepleegd;

Gezien de bepalingen van artikelen 162, 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, 1, 3 en 7 van het Strafwetboek, de wet van 2 januari 1924 en artikelen 2, 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935;

Om deze beweegredenen en bij toepassing van artikelen 25, 26, 38, 40, 65, 383, 42, 43, 386bis van het Strafwetboek, door de heer Voorzitter aangeduid;

Rechtdoend op tegenspraak:

Verwijst de Rechtbank de betichte hoofdens de vermengde feiten A. a), b), c), d), e), f), g); B. a) 1. 2., b) 1. 2. 3. 4., tot één hoofdgevangenisstraf van acht dagen en één geldboete van 100 frank en tot de kosten van de rechtspleging.

Verklaart verbeurd de inbeslaggenomen en ter griffie onder nummers 2728/57 neergelegde tijdschriften en boeken, eigendom van betichte, die het voorwerp van het misdrijf uitmaken en waarvan de verbeurdverklaring tevens dient bevelen als politiemaatregel wegens het gevaar dat zij daarstellen voor de openbare zedelijkheid.

NOOT: Zie het in dit nummer gepubliceerd arrest van het Hof van Beroep te Brussel, dd. 23 april 1960, waarbij bovenstaand vonnis te niet werd gedaan, in zover het de bevoegdheid van de politierechter om een bevel tot inbeslagname van oneerbare prenten, beelden of voorwerpen te verlenen, aanvaard heeft.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

2e Kamer — 19 januari 1960.

Voorzitter: M. Pexsters.

Rechters: MM. Strauven en Van Coppenolle.

Openbaar Ministerie: M. Gielen.

Advocaten: Mrs Hubrechts en Stas.

Occasioneel vervoer van werklieden door vrachtwagens.

— Geen betaling hiervoor door hen noch door de aannemer van de werken aan de firma in wier dienst beroeper het vrachtvervoer deed. — Geen bezoldigd vervoer bij middel van automobielen.

Wanneer werklieden voor hun vervoer gebruik maken van vrachtwagens in dienst van een firma werkzaam op de werven waar deze werklieden hun arbeid verrichten, zonder dat zij voor dit vervoer betalen evenmin als de aannemer der werken of de firma in zijn dienst, is er geen personenvervoer zoals door de wet voorzien. Dit occasioneel vervoer is verschillend van een bezoldigd vervoer over de weg met behulp van automobielen.

Procureur des Konings t/S. en N.M.B.S.

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig

werd aangetekend; dat het derhalve ontvankelijk is; Overwegende dat de eerste Rechter terecht de eisen, voortspruitend uit de dagvaarding van het Openbaar Ministerie en de rechtstreeks dagende partij, wegens verknochtheid heeft samengevoegd en er in een en hetzelfde vonnis heeft over beslist;

Overwegende dat de eerste Rechter echter ten onrechte de betichting als bewezen heeft aangenomen, daar waar het blijkt uit het vooronderzoek zoals uit de ter zitting gedane onderzoeken dat het vervoer van werklieden door de camion van betichte occasioneel werd gedaan, en wel ter gelegenheid van de verhuring van dit voertuig aan de firma Wegebo, niet voor vervoer van werklieden maar voor alle vervoer op de werven, er heen en er van;

Overwegende dat bij heen en weer rijden naar en van het werk de werklieden van deze laatste firma gebruik hebben gemaakt voor hun persoonlijk vervoer van de kwestieuze camion zonder dat het bewezen is dat zij hiervoor hetzij welke vergoeding betaalden en het ook niet gebleken is dat hiervoor een speciale vergoeding door de firma Wegebo aan beroeper, wiens chauffeur de bedoelde camion stuurde, zou zijn afgedragen;

Overwegende dat dan ook niet kan worden aangevoerd dat in de zin van de wet beroeper een bezoldigd vervoer van personen over de weg met automobielen zou hebben verricht en het beroep als gegrond voorkomt, beroeper dient te worden vrijgesproken en de rechtbank onbevoegd is om kennis te nemen van de burgerlijke eis;

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Heer Voorzitter ter zitting aangeduid:

Wetboek van Strafvordering: art. 152-172-174-176-159-191-162-194-190-211;

K.B. 28 december 1950;

Artikel 24 Wet van 15 juni 1935.

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank, statuerende tegensprekelijk en zetelend in graad van beroep in zaken van politierechtbank,

ontvangt het beroep;

bekrachtigt het bestreden vonnis voor zover het de eisen, ingeleid bij dagvaarding der openbare partij en rechtstreeks dagende partij, wegens verknochtheid heeft samengevoegd;

en hervormend voor het overige:

spreekt betichte vrij, zonder kosten en verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de burgerlijke eis, legt de kosten van deze laatste ten laste van de rechtstreeks dagende partij N.M.B.S.;

legt de kosten van de beide aanleggen der publieke vordering ten laste van de Staat.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

2e Kamer — 19 februari 1960.

Voorzitter: M. Schuermans.

Rechters: M. Meganck en Mevr. J. De Ryck.

Referendaris: M. J. Vanden Bergh.

Advocaat: Mr Van Der Linden.

Faillissement. — Niet tegenstelbaarheid van burgerlijke akten, die in de zin van art. 1328 B.W. geen vaste datum hebben. — Niet toepasselijkheid van art. 1328 B.W. in koophandelszaken. — Bewijs van de datum in koophandelszaken.

Burgerlijke akten kunnen aan de boedel van het faillissement, die bij de uitoefening van eigen rechten als een derde wordt aangezien, slechts worden tegen- geworpen, wanneer zij aan de bij art. 1328 B.W. gestelde vereisten voldoen.

In koophandelszaken is in principe art. 1328 B.W. niet toepasselijk. Dit betekent echter niet dat de datum in dergelijke zaken als vast moet beschouwd worden, wel dat het bewijs van de juistheid van de datum met alle middelen rechtens mag geleverd worden.

Pevenage en Durant

t/ Mr Van Der Linden (faillissement Pevenage).

Overwegende dat de eisers tijdig aangifte hebben gedaan ener schuldvordering, die door de curator werd betwist;

Pevenage Victor (aangifte n° 38);

Durant François (aangifte n° 45);

Overwegende dat de aangifte in het gewoon passief, hoofdens uitlening, onder n° 38, groot 26.500 frank werd betwist omdat de schulderkennis geen vaste datum heeft, en omdat eiser de oom is van de failliet, en deze onder n° 45, groot 5.000 frank, omdat zij geen vaste datum heeft;

Overwegende dat de massa een derde is wanneer zij eigen rechten uitoefent en dat in dit geval de datum van burgerlijke akten haar alleen kan tegengeworpen worden wanneer hij vast is, in de zin van artikel 1328 B.W.;

Overwegende dat de curator de regel van de beheers-ontneming (artikel 444 Fw.) inroept, die hem toelaat de rechtshandelingen na de faillissementsverklaring gesteld als niet-tegenstelbaar aan de massa te beschouwen; dat de massa bijgevolg als derde optreedt;

Maar overwegende dat artikel 1328 B.W. in principe niet toepasselijk is in handelszaken (Verb. 27 jan. 1956, Pas. 1956, I, 543) en de failliet door de schulderkennis te ondertekenen moet geacht worden een daad van koophandel te hebben gesteld, vermits niet bewezen is dat de lening een oorzaak had, die vreemd was aan zijn handel; dat dit echter niet betekent dat de datum in handelszaken als vast moet beschouwd worden, maar wel dat het bewijs van de juistheid van de datum met alle middelen rechtens mag gebracht worden (De Page III, n° 792; Fredericq VII, n° 77; Hrb. Brussel, 18 juli 1939, R.d.F. 1939, 402);

Overwegende dat de bestanddelen der zaak niet doen blijken dat de datum rechtzinnig is; dat zij evenmin doen blijken dat de datum niet rechtzinnig is;

Overwegende dat om de waarheid te doen blijken het geraadzaam voorkomt de persoonlijke verschijning van eisers en failliet te bevelen;

Overwegende dat voor het opstellen van alle akten

van rechtspleging artikelen 2, 34, 36 en 37 der wet van 15 juni 1935 werden toegepast;

Om die redenen,

De Rechtbank, na het verslag van de rechter-commissaris te hebben gehoord vóór de debatten; zegt :

Dat alvorens over de gegrondheid der betwisting der aangifte van Pevenage Victor en Durant François te vonnissen, de persoonlijke verschijning van eisers en failliet op de zitting van 4 maart 1960 bevolen wordt; dat geen aanleiding bestaat om met het oog op het vormen van het akkoord de eisers bij voorraad in te schrijven.

VREDEGERECHT TE DUFFEL

6 april 1960.

Rechter: M. R. Porters.

Advocaten : Mrs J.P. Vandervondelen en Clerens-Stas.

Contract van aanneming van werk onder het beding « zonder enige verbintenis ». — Kosten van het opmaken van een daarbijhorend bestek.

De opdracht tot het opmaken van een bestek, met het oog op een eventueel uit te voeren werk, geldt als een bijkomstigheid ten opzichte van een hoofdzaak. Wanneer derhalve de hoofdupdracht met het beding « zonder enige verbintenis » werd aanvaard, strekt dit beding zich eveneens uit tot de voorbereidende opdracht, te weten het opmaken van het bestek.

Wanneer partijen in zulk geval voor het opmaken van het bestek contractueel geen regeling der onkosten hebben voorzien en behoudens andersluidende gebruiken in de betrokken bedrijfstak, vallen diensetengevolge de onkosten van dergelijk bestek ten laste van de bestekopmakende partij en dienen ze beschouwd als inherent aan het risicodragend karakter van zulke aanneming van werk.

V.C.C. t/M.

Aangezien de vordering ertoe strekt verweerder zich te horen veroordelen om aanlegster te betalen de som van 200 frank met de gerechtelijke intresten en al de kosten van het geding; het te verlenen vonnis uitvoerbaar verklaren bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

Aangezien verweerder aan aanlegster opdracht had gegeven een herstellingsbestek op te maken voor een stofzuiger Goblin, hem toebehorende;

Aangezien zulke opdracht impliceert dat ze gebeurt zonder enige verbintenis van de opdrachtgever; huidige verweerder, wat betreft de eventueel uit te voeren werken;

Aangezien in onderhavig geval de uitvoering der voorgenomen herstellingswerken niet werd toevertrouwd aan aanlegster, omdat het bestek te hoog bleek; dat aanlegster in deze weigering vanwege de opdrachtgever, huidige verweerder, normaal heeft berust;

Aangezien de betwisting derhalve essentieel herleid wordt tot de kwestie te weten of, in geval de opdrachtgever weigert de voorgenomen werken door de bestekopmakende partij te laten uitvoeren, hij niettemin gehouden is de kosten van het bestek te betalen;

Aangezien het opmaken van het bestek als inleiding en voorbereiding tot de eventuele uitvoering der hoofd-

opdracht een bijkomstigheid vormt ten opzichte dezer hoofdupdracht en daardoor van zelf deelachtig wordt aan haar aard en hoedanigheid, zodat in casu het beding « zonder enige verbintenis » dat de hoofdupdracht kenmerkt en beperkt, eveneens moet geacht worden zich uit te strekken tot het opmaken van het bestek (accessorium sequitur principale); dat het de partijen natuurlijk vrij staat aan de bijkomstigheid een qualificatie te geven, die afwijkt van deze der hoofdzaak doch dat zulks moet blijken uit vaststaande bewijzen;

Aangezien aanlegster echter niet bewijst dat er contractueel tussen partijen voorzien was dat, bij het niet toevertrouwen der voorgenomen herstellingen aan de zorgen van aanlegster, er door de opdrachtgever, huidige verweerder, een vergoeding zou verschuldigd zijn voor het opmaken van het bestek; dat er inderdaad geen enkel bescheid in die zin wordt voorgebracht en dat er niet wordt beweerd dat er bij voorbaat een mondelinge regeling dienaangaande werd getroffen;

Aangezien, bij ontstentenis van enige verbintenis, voortvloeiend uit een mondelinge of schriftelijke overeenkomst, deze leemte kan aangevuld worden door ter zake vigerende gebruiken (H. de Page, *Traité él. dr. civ. IV*, 1951, n° 860 suite p. 878);

Aangezien evenwel aanlegster zich niet beroept op een gebruik van die aard in de betrokken bedrijfstak maar enkel analogisch verwijst naar hetgeen in het automobielfabriek gebruik is bij het opmaken van soortgelijke bestekken, die in gelijkaardige gevallen wel zouden aanleiding geven tot vergoeding vanwege de opdrachtgever;

Aangezien echter op dezelfde analogische wijze het tegendeel kan aangetoond worden door te verwijzen naar hetgeen gebruikelijk is in de wereld van het bouwbedrijf, waar voor het opmaken van een bestek door een aannemer van bouwwerken, die daartoe door de meester van het werk verzocht werd, geen vergoeding wordt aangerekend, wanneer naderhand het betrokken werk hem niet ter uitvoering wordt toevertrouwd;

Aangezien bijgevolg, bij ontstentenis van enige beproeven contractuele verbintenis en van enig vast, algemeen bekend en volgehouden gebruik in de bedoelde bedrijfstak ter regeling van de hier besproken rechtsverhouding, er geen bron van verbintenis in hoofde van verweerder aanwezig is;

Aangezien verweerder overigens in ondergeschikte orde niet ontkent dat het opmaken van het bestek zekere onkosten kan veroorzaakt hebben voor aanlegster; dat dergelijke onkosten niettemin mogen beschouwd worden als inherent aan het risicodragend karakter van zulke aanneming van werk als in casu;

Aangezien verweerder ten slotte doet gelden dat de som van 200 frank voor het opmaken van gezegd bestek alleszins overdreven is en niet in verhouding staat tot de geringe som van 116 frank, zijnde het bedrag der noodzakelijk gebleken herstellingswerken, zoals deze naderhand werden uitgevoerd door een andere firma;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en in laatste aanleg, alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Verklaren de vordering ontvankelijk doch ongegrond;

Wijzen dienvolgens de vordering van aanlegster af en verwijzen haar tot de kosten van het geding.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

UNIVERSITAIR CENTRUM VOOR RECHTSVERGELIJKING

Plechtige Inauguratie

Het Interuniversitair Centrum voor rechtsvergelijking, opgericht door de leden van het onderwijzend personeel van de vier rechtsfaculteiten van België, werd op 4 maart 1958 door de regering als onderzoekingscentrum erkend. De plechtige inhuldiging ervan greep plaats op 16 mei j.l. datum waarop het Centrum op de eerste verwezenlijkingen van zijn programma kon bogen.

Te dezer gelegenheid werd in de conferentiezaal van de Universitaire Stichting te Brussel een academische zitting gehouden, die uitzonderlijk geslaagd mag worden genoemd.

Talrijke vooraanstaande personaliteiten hadden eraan gehouden door hun aanwezigheid de plichtigheid luister bij te zetten. Wij vermelden onder meer dhr Harmel, Minister van Kulturele Zaken, dhr Merchiers, Minister van Justitie, dhr Donner, Voorzitter van het Europese Hof van Justitie en dhr Hammes, ondervoorzitter in hetzelfde Hof, dhr Sohier, Eerste Voorzitter van het Hof van Cassatie, dhr Thienpont, Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep te Gent, dhr Vullers, Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, dhr De Bersaques, Raadsheer in het Hof van Cassatie, dhr Dumon, Advocaat-Generaal bij het Hof van Cassatie, dhr Van Ryn, Voorzitter van de Faculteit der rechten te Brussel, dhr Lienard, Voorzitter van de Faculteit der rechten te Leuven, dhr Cornil, secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie, dhr J. Haesaert, bestendig secretaris van de Koninklijke Vlaamse Akademie, dhr Drakidis, Professor aan de Faculteit der Rechten te Bordeaux, dhr Szirmai, directeur van het Centrum voor Oost-europees recht bij de Universiteit te Leiden en talrijke andere.

Nadat Baron L. Fredericq, Voorzitter van het Interuniversitair Centrum voor rechtsvergelijking, de aanwezigen welkom had geheten, lichtte hij de doelstelling en werking van het Centrum toe en stelde de eerste bereikte resultaten voor.

Op het ogenblik dat de speciale aandacht der juristen uitgaat naar de vorming van Europa, aldus de Voorzitter, was het Interuniversitair Centrum voor rechtsvergelijking het zichzelf verschuldigd, zonder daarom de reine wetenschap te vergeten, toch de voorkeur te geven aan de systematische studie van de terugslag dezer groeiende Europese eenmaking op de nationale rechtstelsels.

Teneinde het onder dit motto opgestelde programma geleidelijk te verwezenlijken, deed het Centrum vooreerst beroep op een aantal verdienstelijke juristen. Met het verschijnen van de studie die één hunner, advocaat W. van Gerven, wijdde aan « De Verkoop met premies in het Klein-Europees handelsverkeer », werd zopas de reeks geopend waarinn de werken van de navorsers bij het Centrum — zij zijn thans 24 in getal — geroepen zijn te verschijnen. Dit jaar zullen vermoedelijk nog vijf andere studies in deze reeks opgenomen worden. Zij zullen daarin voorafgegaan zijn door merkwaardige publicaties van de Professoren W.J. Ganshof van der Meersch en Cl. Renard, resp. ondervoorzitter en lid van de Raad van beheer.

Het Centrum was zich vervolgens bewust van de hoogdringendheid waarmede, niet alleen ten behoeve zijner leden en navorsers, maar ook ten voordele van de algemeenschap der Belgische juristen, een systematische bibliotheek van buitenlands recht en rechts-

vergelijking diende opgebouwd te worden. Op dit ogenblik beschikt het over een bibliotheek die, zij het nog embryonnair, toch reeds meer dan 1000 volumes en 100 tijdschriften inhoudt.

Gezien onder meer de onmogelijkheid om in korte tijd een volwaardige bibliotheek in te richten, werd het plan opgevat ter zetel van het Centrum een centraal fichier voor juridische dokumentatie op te bouwen. Geroepen om de fiches van de bijzonderste rechtsbibliotheken van het land te omvatten, groepeerde dit centrale fichier thans afdrucken van de steekkaarten van de bibliotheken van de rechtsfaculteiten te Brussel, Gent en Leuven en van de bibliotheken van de Ministeries van Justitie en Buitenlandse Zaken. In het geheel meer dan 50.000 fiches. Nog dit jaar zullen hieraan de fiches van de bibliotheek der rechtsfaculteit te Luik en deze van het Ministerie van Arbeid worden toegevoegd.

Professor Fredericq deed tenslotte een vurige oproep opdat, waar het land zich inspant om het wetenschappelijk onderzoek te bevorderen en de exacte wetenschappen een steeds grotere steun en bescherming genieten, ook de verdere ontwikkeling der juridische en morele wetenschappen niet zou verwaarloosd worden.

Dhr Ch. Moureaux, Minister van Openbaar Onderwijs, verheugde zich er over dat het Interuniversitair centrum voor rechtsvergelijking zich, spijs zijn prille jeugd, reeds een voornamen plaats heeft weten te verzekeren onder de Belgische centra en instituten voor wetenschappelijk onderzoek. Het Centrum heeft trouwens ook reeds buiten de grenzen bekendheid verworven, niet in het minst dank zij het, samen met het « Institut belge de droit comparé » in 1958 te Brussel ingerichte internationaal congres voor rechtsvergelijking. De 44 algemene preadviezen tot dit congres zijn trouwens zopas door dez organen van het Centrum van de pers gekomen.

De aanwezigheid in de zaal van verschillende buitenlandse gasten en de reeks huldetelegrammen die het Centrum mocht ontvangen vanwege rechtsvergelijkende instellingen van Amsterdam, Barcelona, Beograd, Chicago, Luxemburg, Moskou, Milaan, Saarbruck en andere meer, kwam de vaststelling van Minister Moureaux kracht bijzetten.

Prof. J. Limpens, directeur van het Centrum, leidde daarop de feestredenaar, dhr René David, Professor aan de Faculteit der rechten en der economische wetenschappen te Parijs, in. Op een hartelijke wijze herinnerde hij aan de hoge menselijke kwaliteiten en wetenschappelijke verdiensten van deze geleerde. Reeds op zeer jonge leeftijd wist Professor David zich een faam te verwerven, die het verschijnen van zijn « *Traité élémentaire de droit civil comparé* » — « de bijbel der comparatisten », aldus Professor Limpens — alleen nog kon verhogen. Aan Professor David werd trouwens de eer bewezen die alleen aan de groten in de rechtswereld te beurt valt: door een vreemd land (Ethiopië) aangezocht te worden om er een nieuw wetboek te komen opstellen. Prof. David heeft echter nog om andere titels recht op onze eerbied. Uit kriegsgevangenschap gevlucht, slaagde hij erin de Franse strijdkrachten in Engeland te vervoegen. In hoedanigheid van commandant van een commandobataljon werd hij aangeduid om deel te nemen aan de bevrijding van Corsica en liep aldaar zware verwondingen op.

Professor R. David wijdde daarna op zeer aangename en bevattelijke wijze uit over «de actuele strekkingen in het vergelijkend recht».

Als systeem, aldus spreker, dateert de rechtvergelijking pas van het eerste internationaal congres voor rechtsvergelijking, in 1900 te Parijs gehouden. Wie de processen-verbaal en de dokumenten der zittingen herleest wordt getroffen door de aandacht die men besteed heeft aan het zoeken naar het voorwerp der rechtsvergelijking, de omlijning ervan en de plaats ten opzichte van de studieobjecten van andere wetenschappen. De betwistingen die noodzakelijkerwijze oprezen rondom de aan het congres gestelde problemen en de oplossingen die het eraan gegeven had, hielden zeer lange tijd de geesten bezig. De opgang van de rechtsvergelijking werd daardoor ten eerste geremd. Wanneer de continentale jurist dan toch de rechtsvergelijking beoefende kende hij de suprematie toe aan de geschreven wet, wat het hem moeilijk maakte de manier van denken en handelen van de angelsaksische jurist naar waarde te schatten. Dit alles droeg ertoe bij om aan de rechtsvergelijking een moeizaam debuut te bezorgen.

Het uitbreken van de eerste wereldoorlog zou in deze geestesgesteldheid een grote verandering teweeg brengen. Dit tragisch gebeuren bracht Frankrijk dichterbij de Angelsaksische landen en aan beide zijden van het Kanaal konden pogingen tot toenadering vastgesteld worden, waaraan de namen van Ed. Lambert en R. Saleilles verbonden blijven en die aan de oprichting van talrijke organismen voor de studie van het buitenlandse recht en de rechtsvergelijking ten gronde liggen. Een tweede periode brak aldus voor de rechtsvergelijking aan. Zij zou, meer op het praktische gericht, in hoge mate die verdere groei van de rechtsvergelijking voorbereiden, waarover wij ons sinds de afloop van de tweede wereldoorlog kunnen verheugen en waarbij thans ook de communistische landen betrokken zijn.

Met de gedachte der rechtsvergelijking is de gedachte der rechts-eenmaking zeer nauw verbonden. Deze tijd is zeer geschikt om de voordelen van de rechtseenmaking — zij het voorlopig op regionaal gebied — in het licht te stellen. De bestaande hinderpalen mogen daarbij evenwel niet uit het oog verloren worden. De wetgever is spijs alles inderdaad een bastion van juridisch nationalisme gebleven en geeft niet gemakkelijk een deel zijner prerogatieven prijs.

Niettemin zijn wij getuige van de heropstanding van een «gemeen recht» — natuurrecht volgens sommigen — die vooral in de rechtspraak, en inzonderheid in de administratieve rechtspraak, is waar te nemen.

Waar men tot nog steeds een bijzondere aandacht heeft gewijd aan de oplossingen die de, in de verschillende landen van kriecht zijnde positieve rechtstelsels aan de rechtsproblemen geven, is het misschien eerder naar deze problemen zelf dat de blik van de beoefenaar der rechtsvergelijking voortaan gericht dient te zijn.

Voor al aan de Universiteiten komt het toe hierbij een rol te vervullen en wel in de zin van een terugkeer naar de traditie. Eertijds bestudeerde men er het Romeinse en het kanoniek recht, niet het recht zoals het in feite werd toegepast. Thans zou in elk geval het nationale recht meer van uit historisch oogpunt moeten aangeleerd worden, t.t.z. met begrip voor de plaats die het inneemt in het rechtsgeheel. Vergeten wij trouwens niet dat de Napoleonistische wetgeving met heel de orde-schepping die zij in

Europa op het juridisch terrein heeft teweeg gebracht en waarvan in vele landen het woord nog van kracht is, hoezeer ook met gewijzigde inhoud, een poging was om het natuurrecht zoveel mogelijk te achterhalen en vast te leggen. Zij was ook een poging om een positief Europees recht tot stand te brengen en men weet hoe weinig het gescheeld heeft of zij was hierin geslaagd. Trouwens wat zijn de verschillende nationale rechtstelsels die in het continent van kracht zijn anders dan bijzondere aspecten en speciale interpretatievormen van eenzelfde rechtssubstraat dat wij evengoed «Europees recht» kunnen noemen als er van «het recht der Verenigde Staten van Amerika» wordt gesproken.

Meer nog zou volgens de spreker de diepe zin der rechtsvergelijking erin bestaan: gemeenschappelijk het ideale recht, het *justum jus*, te achterhalen.

Een receptie daarna door het Interuniversitair centrum zijn gasten aangeboden, gaf de gelegenheid over deze zeer gesmaakte en hartelijk toegerichte uiteenzetting van Professor David van gedachten te wisselen.

Voor het jonge interuniversitair Centrum voor rechtsvergelijking betekent deze inauguratie een spoorslag tot ruime en intense werking. Het is zich ten volle ervan bewust dat na een vruchtbaar en niet onopgemerkt gebleven eerste begin, nog heel wat weg dient afgelegd te worden. Maar, zoals de Voorzitter het met veel vertrouwen in de toekomst uitdrukte: «Optimism is the thread that leads to achievement».

R. Pauwels

Assistent aan de Rijksuniversiteit te Gent.

WETGEVING

10 mei 1960. — WET tot wijziging van de wetgeving betreffende het leggen van de zegels na overlijden (1). (Staatsbl. 19 mei 1960.)

Boudewijn, enz.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Art. 1. In het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt een artikel 911bis ingevoegd, luidende:

«Artikel 911bis. In gevallen als bedoeld bij 2° van vorig artikel kan de vrederechter van de zegellegging afzien, wanneer de waarde van het nagelaten stofferend huisraad, aangetroffen ter plaatse waar hij optreedt, naar zijn schatting tien duizend frank niet te boven gaat.

» Legt de vrederechter de zegels niet, dan maakt hij een beschrijvende staat op van dat huisraad alsmede van het baar geld en de waardepapieren, aangetroffen te plaatse waar hij optreedt, en vertrouwt ze toe aan een curator, die hij onderaan zijn proces-verbaal aanwijst.

» De curator heeft de bevoegdheden en verplichtingen die opgesomd zijn in artikel 813 van het Burgerlijk Wetboek, doch alleen ten aanzien van het baar geld, het stofferend huisraad en de waardepapieren, aangetroffen in de verblijfplaats van de overledene, waar de vrederechter is opgetreden.

» Hij is evenwel niet gehouden een inventaris op te maken en kan de hem toevertrouwde voorwerpen, geheel of gedeeltelijk, bij openbare veiling of uit de hand verkopen, doch eerst na een termijn van veertig

dagen ingaande met zijn benoeming, tenzij de vrede-rechter deze termijn heeft verkort.

» De bevoegdheden van de curator nemen een einde zodra zich erfgenamen of legatarissen bij hem aanmelden en de erfenis aanvaarden.

» Deze erfgenamen of legatarissen kunnen de zegel-legging vorderen.»

Art. 2. Lid 2 van artikel 819 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Indien niet al de erfgenamen aanwezig zijn, indien er zich onder hen minderjarige of ontzette personen bevinden, moeten de zegels, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 911bis van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, binnen de kortst mogelijke termijn gelegd worden, hetzij ten verzoeken van de Procureur des Konings, hetzij ambtshalve door de vrederechter, in wiens kanton de erfenis is opengevallen.»

Kondigen deze wet af, enz.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 211 der wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting.

TOELICHTING

Dames en Heren,

Artikel 211 der wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting, gewijzigd bij de wet van 20 december 1957, legt aan de vrederechters en aan hun griffiers de verplichting op *in de hoofdplaats van het kanton* te verblijven, terwijl de plaatsvervangende vrederechters gehouden zijn te verblijven *in een van de gemeenten van het kanton*.

Hetzelfde artikel schrijft voor dat de voorzitters, de raadsheren, de rechters, de plaatsvervangende rechters, de procureurs-generaal, de procureurs des Konings en hun substituten, de hoofdgriffiers, de griffiers-diensthoofden of leidende griffiers en de griffiers moeten verblijven *in de stad* waar het Hof of de rechtbank is gevestigd.

Deze verplichting om op een bepaalde plaats te verblijven beantwoordt niet meer aan de moderne levensomstandigheden : wat in dit opzicht in 1869 wellicht verantwoord was, is nu hoegenaamd niet meer te verdedigen.

Ingevolge de ontwikkeling van telegraaf en telefoon, alsook de ruime transportmogelijkheden waarover men thans beschikt, raakte deze al te strenge verplichting totaal overbodig en uit de tijd.

De bepalingen van artikel 211 moeten dan ook worden verzacht in die zin, dat voor de betrokkenen alleen de verplichting bestaat om *in het rechterlijk arrondissement* te verblijven.

Aangezien deze verplichting gelijkelijk zou gelden voor al de personen die achtereenvolgens in de drie alinea's van het huidige artikel 211 worden opgesomd, lijkt het gewenst de categorieën te hergroeperen, en de nieuwe tekst in één enkel lid samen te vatten.

Tevens zou de nieuwe tekst artikel 3 van het koninklijk besluit n° 209 van 14 november 1935 overbodig maken; artikel dat thans dient ter aanvulling van artikel 211 der wet van 18 juni 1869.

Lid 1 van dit artikel 3 bepaalt dat door de Koning vrijstelling kan worden verleend aan de leden van de rechtbanken van koophandel; dit had echter slechts zin omdat de te wijzen tekst voorschreef dat de betrokkenen moesten verblijven in de stad waar de rechtbank is gevestigd.

Doch aangezien artikel 5 der wet van 13 juni 1924 t verblijf in het rechtsgebied van de rechtbank als

voorwaarde stelt voor de verkiesbaarheid tot rechter bij de rechtbank van koophandel, ontnemt ons voorstel aan deze vrijstelling iedere reden van bestaan.

Artikel 3, lid 2, van het koninklijk besluit n° 209 van 14 november 1935 voorziet in een soortgelijke vrijstelling ten gunste van de plaatsvervangende vrederechters, die kunnen worden gemachtigd om in een van de gemeenten van het rechterlijk arrondissement te verblijven. Ook deze bepaling wordt door de voorgestelde tekst overbodig gemaakt.

Bijgevolg zou artikel 3 van het koninklijk besluit n° 209 van 14 november 1935 dienen te worden opgeheven.

E. E. Jeunehomme.

Wetsvoorstel

Eerste artikel.

De drie alinea's van artikel 211 der wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting worden vervangen door de volgende tekst :

« De voorzitters, de raadsheren, de rechters, de plaatsvervangende rechters, de procureurs-generaal, de procureurs des Konings en hun substituten, de vrederechters en hun plaatsvervangende, de hoofdgriffiers, de griffiers-diensthoofden, de leidende griffiers en de griffiers zijn gehouden te verblijven in het rechterlijk arrondissement waar het Hof, de rechtbank of het vrederecht is gevestigd.»

Artikel 2.

Artikel 3 van het koninklijk besluit n° 209 van 14 november 1935 wordt opgeheven.

E. E. Jeunehomme, R. Dreze, R. de Looze,
W. De Clercq, H. Lahaye, M. Piron.

MEDEDELINGEN

Rechtsontwikkeling in de Europese Gemeenschappen.

Uitbreiding van het tijdschrift Sociaal-Economische Wetgeving.

Sinds 1 januari 1958 is een nieuw sociaal-economische wetgeving bezig tot ontplooiing te komen. Deze ligt besloten in de drie verdragen tot oprichting van de Kolen- en Staalgemeenschap, de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) en de Europese Economische Gemeenschap.

Op het door die verdragen bestreken terrein vallen bestuursbeslissingen door Europese organen ten dele onder eigen parlementaire controle en onderworpen aan de rechtsmacht van een Europees gerechtshof. Op de grondslag van de verdragen en ter verwezenlijking van de daarin aanvaarde beginselen ontstaat bovendien nieuwe wetgeving.

Op het gebied van de landbouw, van het transportwezen, bij het mededingingsrecht en de vrijheid van bedrijfsuitoefening zijn reeds vele voorbereidende studies verricht en de eerste besluiten van een reeks van maatregelen die de Europese sociaal-economische wetgeving zullen vormen, staan op de helling.

Naast bestuursbeslissingen en wetgeving komt een Europese rechtspraak tot ontwikkeling. Deze leverde reeds voor de Kolen- en Staalgemeenschap bijdragen tot het goed begrip van de in het verdrag neergelegde regels en van de daarin toegekende bevoegdheden.

De kennis van het nieuwe recht krijgt voor de rechts-wetenschap, de rechtspraktijk en het bedrijfsleven toenemende betekenis. Er is een reeds veel omvattende internationale juridische literatuur waaruit geput kan worden. Maar deze is verspreid over velerlei, meest buiten het Nederlandse taalgebied verschijnende boeken en tijdschriften.

Het Nederlandse tijdschrift Sociaal-Economische Wetgeving dat sinds 1952 de Nederlandse sociaal-economische rechtsontwikkeling regelmatig volgt en bespreekt, heeft nu besloten voortaan ook aandacht te geven aan het groeiende Europese recht.

Daartoe zal met ingang van 1 april 1960 naast het bestaande tijdschrift een nieuwe afdeling worden gepubliceerd « Sociaal-Economische Wetgeving, Afdeling Europa » waarop men zich afzonderlijk kan abonneren.

De nieuwe afdeling is ook voor Belgische lezers bestemd en op hun noden afgestemd. De redactie van de nieuwe afdeling is dan ook een gemengde Nederlands-Belgische redactie. Het is de bedoeling door het tijdschrift bij te dragen tot het vormen en verstevigen van een Benelux-standpunt over de komende Europese problemen.

De redactie van « Sociaal-Economische Wetgeving, Afdeling Europa » zal worden gevoerd door: Prof. Dr. I. Samkalden (Leiden), hoofdredacteur, Prof. Mr. G. van Hecke (Leuven), Mr. J. Mertens de Wilmars (Antwerpen), Dr. A. Mulder ('s-Gravenhage), Mr. J. Peters (Amsterdam), Prof. Mr. J. M. Polak (Wageningen), Mr. P. Ver Loren van Themaat (E.E.G.), Mr. H. H. Maas (Brussel), Prof. Mr. S. F. L. baron van Wijnbergen (Nijmegen). Mr. F. Salomonson (Dordrecht) zal als secretaris der redactie fungeren. Adres: Juridisch Studiecencentrum « Gravensteen », Pieterskerkhof 6, Leiden.

Sociaal-Economische Wetgeving-Europa verschijnt maandelijks. De abonnementsprijs bedraagt f. 17,50 (240 fr.) per jaar.

Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel

Wij ontvangen de onderstaande mededeling van het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel:

* * *

Betreft: Taalgebruik in gerechtszaken. De taalvrijheid van de politieagenten door burgemeester Cooremans erkend.

Naar aanleiding van een klacht van het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel betreffende de toepassing van de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken heeft de burgemeester van de stad Brussel, de heer Cooremans, schriftelijk het volgende medegedeeld: « Betreffende de verklaringen van de politieagenten van Brussel in gerechtszaken die per proces-verbaal worden vastgelegd, dient men op te merken dat de politieagenten het recht hebben zich uit te drukken in de taal die zij verkiezen, in overeenstemming met artikel 32 van de wet van 15 juni 1935, gezien zij enkel getuigen zijn » (brief dd. 7 november 1959).

Uit dit antwoord blijkt duidelijk dat de in 1932 door de toenmalige gemeenteraad van de stad Brussel getroffen beslissing slechts het Frans als diensttaal te dulden niet van toepassing is op de politieagenten van de stad Brussel wanneer zij bij hun politieofficiërs verslag uitbrengen.

Het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel doet een beroep op de politieofficiërs om de onder

hun gezag geplaatste politieagenten niet alleen in rechte maar ook in feite volledige morele vrijheid te geven hun verslagen uit te brengen in de taal die de overtreders gebruikt hebben. Zodoende zullen de overtreders steeds in eigen taal opgestelde processen-verbaal ontvangen, hetgeen thans niet steeds het geval is.

De Vlamingen die door de politie van de stad Brussel opgemaakte processen-verbaal ontvangen welke niet in het Nederlands opgesteld zijn, worden verzocht zich tot het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel, J. Van Praetstraat 28, Brussel te wenden. Het Verbond zal aan deze klachten het passend gevolg geven.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, jrg. 1960 - nr 21:

J.L. Janssen van Raay, Een beslissing van het Bundesgerichtshof over E.G.K.S.-recht. — J.C. Van Oven, Het erfrecht in het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — E.C.E. De Froe, Referendum een eis van democratisch besef. — De eerste zaak voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Advocatenblad, jrg. 1960 - nr 5:

G. De Grooth, Shakespeare als jurist (II). — H.J. Marius Gerlings, Procureursbijstand ook in Kort Geding. — W.L. Haardt, Hockeywedstrijd Law Society Hockey Club. — A. Korthals Altes, De Signeuren naar de Maasoever. — Beslissingen van het Hof van Discipline.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1960 - nr 4631:

A.R. de Bruijn, Het begrip « bestuur » in artikel 177 B.W. (I). — J. Klein, Is verkopen een bestuurshandeling als bedoeld in artikel 177 B.W.?

Journal des Tribunaux, jrg. 1960 - nr 4279:

R. Dekkers, Le droit privé socialiste.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1960 - nr 4:

P. Ollier, Responsabilité personnelle et garantie du fait d'autrui dans la responsabilité légale des père et mère (art. 1384, al. 2 et 5 C. civ.).

Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et à l'étranger, jrg. 1960 - nr 2:

G. Vlachos, Les décrets législatifs et la foi formelle en droit constitutionnel hellénique.

Recueil Dalloz, jrg. 1960 - nr 19:

R. Plaisant, Noms de crus et classements de crus.

Abonneert U op Rechtskundig Weekbla